

**Strategische meerjarenplanning
2014-2019 –**

Ondernemingsplan 2015

Agentschap voor Natuur en Bos

Vlaanderen
is natuur

Voorwoord

“Resultaatgericht werken, talentbeleid en digitalisering zijn onze drie speerpunten”

Alles in de natuur heeft een doel. En een resultaat. Die gedachte vormt ook de voedingsbodem voor 2015: om concrete resultaten te boeken moeten we efficiënt én effectief onze krachten bundelen. Zo kijken we uit naar een succesvolle samenwerking met de verschillende doelgroepen om het akkoord over de Europese natuurdoelen uit te voeren. We geloven in een gezond en pragmatisch evenwicht van biodiversiteit (planet), natuurbeleving (people) en opbrengst (profit). Op die manier kan de natuur zich nestelen in sectoren zoals toerisme, zorg en innovatie. Met als resultaat: een positieve, maatschappelijke beeldvorming.

We blijven ook investeren in talent. Het Vlaams regeerakkoord heeft de overkoepelende gedachte om een kwalitatieve overheid te zijn, die goed presteert en waar mensen, ondernemers en andere overheden vertrouwen in hebben en dit in een context van bijkomende besparingen. Ook het Agentschap voor Natuur en Bos krijgt die uitdaging voorgeschoteld. Aan ons om de juiste mensen in te zetten op de juiste plaats en te focussen op de kerntaken. Geen gemakkelijke oefening, dat klopt. Maar we willen met de grootste zorg zoeken naar maximale ontplooiingskansen voor onze medewerkers. Zij zijn en blijven onze belangrijkste ambassadeurs.

Om de besparingsmaatregelen te ondersteunen zetten we sterk in op digitalisering. We zorgen voor de nodige bouwstenen om flexibeler te werken. Kennis wordt overal digitaal opgeslagen en gedeeld. Administratieve transacties met klanten worden gedigitaliseerd.

Een inspirerende omgeving om beter en slimmer te werken is de beste grond voor een vruchtbaar resultaat.

Marleen Evenepoel
Administrateur-generaal
Agentschap voor Natuur en Bos

Doel van het ondernemingsplan

Het Regeerakkoord 2014-2019 stelt dat de beheersovereenkomst afgeschaft wordt en geïntegreerd wordt in het jaarlijks ondernemingsplan. Het ondernemingsplan is een operationele vertaling van de doelstellingen in de beleidsbrieven.

Dit plan is in de eerste plaats een **planningsdocument**. Het biedt een overzicht van de meerjarige strategische en operationele doelstellingen voor 2014-2019 waaraan het ANB in de loop van 2015 uitvoering wil geven in de vorm van processen en projecten.

Als planningsdocument staat het ondernemingsplan niet alleen. Het ANB kent drie planningsniveaus:

1. Strategische planning   ⇒ Strategisch meerjarenplan
2. Operationele planning   ⇒ Jaarlijks ondernemingsplan
3. Persoonlijke planning   ⇒ Individuele planning

Deze planning legt niet alleen de organisatiedoelstellingen vast, het vormt ook de basis voor de uitvoering, controle en sturing van de doelstellingen.

Ook in het werkjaar 2015 zullen alle personeelsleden, bij de opmaak van hun individuele planning, aangeven hoeveel tijd zij aan de respectievelijke processen besteden. Na aggregatie van de gegevens voor elk personeelslid, kan de totale geplande personeelsinzet (uitgedrukt in VTE) per proces worden bepaald.

Het ondernemingsplan vormt ook het **referentiepunt** op het vlak van opvolging en fungeert als basis voor bijsturingen. Het ondernemingsplan is dan ook een dynamisch document.

Bij de uitvoering van de projecten en processen wordt aan de hand van het ondernemingsplan geëvalueerd in welke mate de vooropgestelde meerjarendoelen worden gehaald. Indien nodig wordt er bijgestuurd.

Dit kan bijvoorbeeld door aanpassingen op vlak van input (mensen en/of middelen). Maar ook door aanpassingen op vlak van output (resultaten bijstellen in overleg met alle betrokkenen). Belangrijk is dat elke aanpassing in het ondernemingsplan wordt verwerkt zodat de aanpassingen afgestemd zijn op en vertaald worden naar het geheel van de werking van het ANB.

Inhoud

1. Omgevingsanalyse	8
1.1. De interne omgeving	8
1.1.1. Situering van het ANB.....	8
1.1.2. Relevante beleidskaders.....	8
1.1.3. Opdracht en taken van het ANB.....	10
1.1.4. Organisatiestructuur	11
1.1.5. Partners en belanghebbenden	11
1.2. De externe omgeving	12
2. De strategische doelstellingen 2014-2019 en de doorvertaling ervan in de inhoudelijke werking..	13
2.1. Visie en missie	13
2.2. Vlaams Regeerakkoord 2014-2019	15
2.3. Beleidsnota Omgeving 2014-2019	16
2.4. Inhoudelijke werking	18
2.5. Strategische doelstellingen 2014-2019 en operationalisering 2015.....	19
2.5.1. SD 1. Het agentschap draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen	19
2.5.2. SD 2: Het agentschap verhoogt de beleving van natuur.....	32
2.5.3. SD 3: Het agentschap valoriseert de waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij	40
2.5.4. Reguliere werking.....	47
3. Randvoorwaarden	56
3.1. Kennisdeling en vorming	56
3.2. Personeel en organisatiestructuur	58
3.3. Logistiek.....	61
3.4. ICT.....	62
3.5. Communicatie	64
3.6. Financieel management	67
3.7. Handhaving.....	68
3.8. Regelgeving	69
3.9. Maatschappelijk verantwoord ondernemen	71
4. Overzicht VTE per proces	73
5. Budgetplan 2015 na begrotingsaanpassing	78
6. Bijlagen	90
6.1. Personeelsplan	90
6.2. Globaal preventieplan en jaargetieplan	91

Structuur van het ondernemingsplan

Het strategisch meerjarenplan 2014-2019 – ondernemingsplan 2015 van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) is opgebouwd uit vier delen:

1. Omgevingsanalyse
2. De strategische doelstellingen 2014-2019 en de vertaling ervan in de inhoudelijke werking
3. Randvoorwaarden
4. Overzicht VTE per proces
5. Budgetplan
6. Bijlagen

Dit plan omvat de beleids- en beheerdoelstellingen voor 2014-2019 en de operationalisering ervan in 2015.

Deel 1: Omgevingsanalyse

De omgevingsanalyse beschrijft de ruime context waarbinnen het ANB werkt. Binnen deze omgevingsanalyse wordt een onderscheid gemaakt tussen:

- De interne omgeving waarbinnen het ANB opereert: de inbedding van het ANB in het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie en de rol die in dit kader door de Vlaamse overheid aan het ANB gegeven wordt.
- De externe omgeving waarbinnen het ANB opereert: de maatschappelijke, economische, ecologische en politieke tendensen die inspelen op de noden die er bestaan rond natuur en de manier waarop het ANB haar rol in deze noden invult.

De resultaten en bevindingen van deze omgevingsanalyse werden meegenomen bij de opmaak en uitwerking van deel 2 van dit plan.

Deel 2: De strategische doelstellingen 2014-2019 en de doorvertaling ervan in de inhoudelijke werking

Deel 2 gaat in op de strategische doelstellingen die door het ANB vooropgesteld worden. Het biedt eveneens een overzicht van de specifieke en reguliere inhoudelijke werking van het ANB: alle projecten en processen die uitvoering geven aan de strategische doelstellingen.

Deel 3: Randvoorwaarden

Deel 3 biedt een overzicht van de randvoorwaarden en geeft inzicht in de manier waarop het ANB haar interne werking inzet in functie van de realisatie van de strategische en operationele doelen.

In deel 3 worden in het hoofdstuk 3.2 Personeel en organisatie de doelstellingen meegenomen die voortvloeien uit regeringsafspraken, met name de maturiteit van de organisatie, en de doelstellingen met betrekking tot welzijn, gelijke kansen en diversiteit.

Deel 4: Overzicht VTE per proces

In deel 4 wordt een overzicht gegeven van de inzet van de VTE per proces.

Deel 5: Budgetplan

Deel 5 omvat het budgetplan van het agentschap en geeft een overzicht op grote lijnen welke middelen voor welke processen ingezet worden.

Deel 6: Bijlagen

Het personeelsplan, de risicoanalyse rond welzijn en het jaaractieplan welzijn werden aan het ondernemingsplan toegevoegd als bijlage.

Leeswijzer

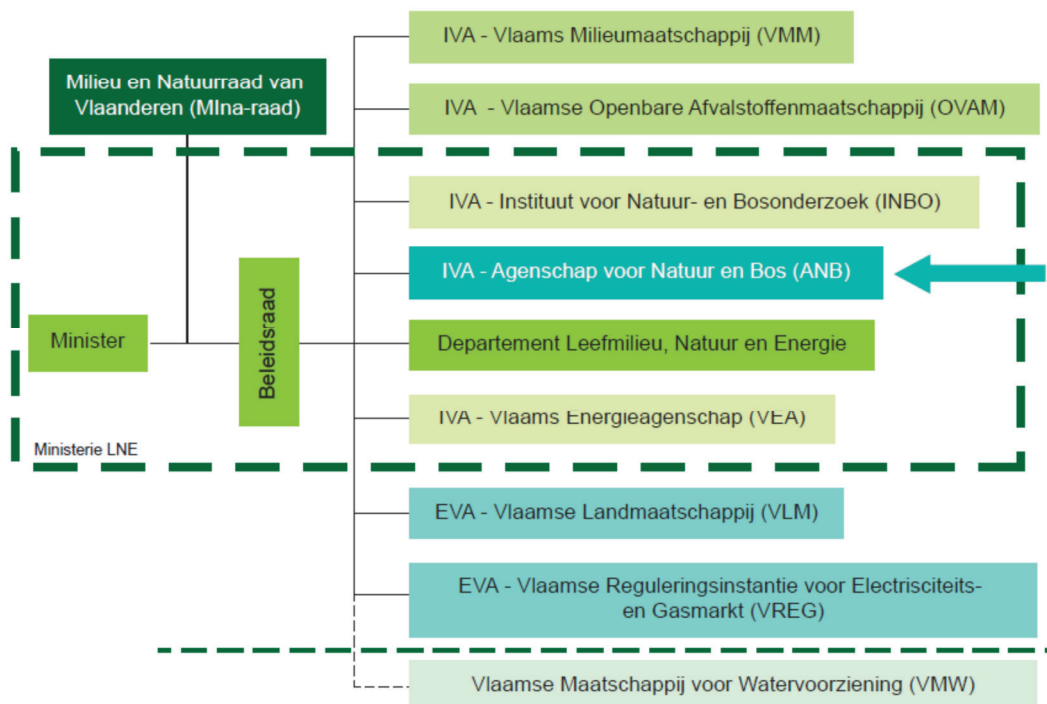
Om tegemoet te komen aan de besparingsopdracht in de begrotingsaanpassing 2015 werd het ontwerpbudgetplan 2015 van het ANB herzien. De prioritering van de investeringsdossiers en andere geplande projecten werd aangepast. Bijgevolg zullen een aantal van de voorziene projecten in het ondernemingsplan 2015 niet uitgevoerd kunnen worden of doorgeschoven worden naar 2016.

1. Omgevingsanalyse

1.1. De interne omgeving

1.1.1. Situering van het ANB

Op 1 april 2006 werden de voormalige afdeling Natuur en de afdeling Bos en Groen gefusioneerd tot het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB), een Intern Verzelfstandigd Agentschap (IVA) zonder rechtspersoonlijkheid binnen het Ministerie van Leefmilieu, Natuur en Energie.

Figuur 1: Schematische weergave van de structuur van het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie.

In het Regeerakkoord 2014-2019 kondigde de Vlaamse Regering de samenvoeging aan van het beleidsdomein Leefmilieu, Natuur en Energie en het beleidsdomein Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend erfgoed.

1.1.2. Relevante beleidskaders

In dit kader schrijft het ANB zich in, in de objectieven zoals ze naar voor geschoven worden door de Vlaamse overheid en haar partners:

1. Het Regeerakkoord 2014-2019 'Vertrouwen, verbinden, vooruitgaan'
Samen met de beleidsnota Omgeving legt het Regeerakkoord het kader vast voor het beleid van het Agentschap voor Natuur en Bos. De klemtoon van het Regeerakkoord voor de werking van het ANB ligt op het realiseren van de Europese natuurdoelen, het opmaken van een Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) en op beleving van de natuur.

Meer weten: <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/het-regeerakkoord-van-de-vlaamse-regering-2014-2019>

2. **Beleidsnota**
Het ondernemingsplan geeft uitwerking aan de Beleidsnota Omgeving 2014-2019. In de Beleidsnota worden de strategische en operationele doelstellingen vastgelegd voor het beleidsveld leefmilieu en natuur. De doelstellingen en randvoorwaarden van het ondernemingsplan situeren zich voornamelijk binnen het thema natuur.
Meer weten: <http://www.vlaanderen.be/nl/publicaties/detail/beleidsnota-2014-2019-omgeving>
3. **Het Natuurrapport 2014**
Elke twee jaar brengt het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek voor de Vlaamse overheid een rapport uit over de toestand van de natuur in Vlaanderen. De volgende natuurrapporteringscyclus (2014-2018) is opgevat als een 'ecosystem assessment' voor Vlaanderen. Een 'ecosystem assessment' is een analyse van hoe en in welke mate de natuur diensten levert voor de mens. In het eerste deel van de cyclus wordt de toestand van de ecosystemen en hun diensten besproken (NARA-T - 2014). Het tweede deel evalueert de impact van het beleid op de levering van ecosysteemdiensten (NARA-B - 2016) en het laatste rapport bekijkt de evolutie van de natuur en ecosysteemdiensten onder verschillende scenario's (NARA-S - 2018).
Meer weten: www.nara.be
4. **Het Natuurrapport Beleidsvaluatie 2012. 'Aanbevelingen voor natuurbeleid in landbouwgebied'**
In het Natuurrapport Beleidsvaluatie 2012 werd het huidig beleid rond vogelbeheer en erosiebestrijding beoordeeld. In het luik vogelbescherming wordt gefocust op de beheersovereenkomsten en op faunabeheer, meer specifiek op jacht en het beheer van exotische vogelsoorten.
Meer weten: www.natuurindicatoren.be
5. **Natuurindicatoren 2013. 'Stand van zaken van de natuur in Vlaanderen: cijfers voor het beleid'**
Op basis van 30 natuurindicatoren worden de belangrijkste bevindingen met betrekking tot soorten, beschermde gebieden, bedreigingen voor natuur, maatschappelijk draagvlak en recreatie samengevat. In het rapport wordt geconcludeerd dat het verlies aan biodiversiteit in 2013 niet gestopt is. Belangrijk voor de toekomst is het aanpakken van de bronnen van de verschillende verstoringen, het doelgericht beheren van voldoende grote natuurgebieden en daarbuiten een basisnatuurkwaliteit te garanderen.
Meer weten: www.natuurindicatoren.be
6. **Milieubeleidsplan 2011-2015**
Elke vijf jaar wordt op basis van het Decreet Algemene Bepalingen inzake Milieubeleid (DABM) een Milieubeleidsplan opgesteld. Het Milieubeleidsplan 2011-2015 werd door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 2 mei 2011. Het plan bepaalt de hoofdlijnen van het Vlaamse milieubeleid, met aandacht voor de belangrijkste drukfactoren. De langetermijndoelstellingen 'een verhoogde kwaliteit van de leefomgeving', 'het bewaren van de biodiversiteit en de integriteit van ecosystemen', en 'voor het leefmilieu even goed scoren als vergelijkbare regio's en 'meer maatschappelijke zorg voor het leefmilieu' sluiten aan bij het takenpakket van het agentschap.
Meer weten: www.milieubeleidsplan.be
7. **EU-biodiversiteitsstrategie voor 2020**

De biodiversiteitsstrategie voor 2020 'Onze levensverzekering, ons natuurlijk kapitaal' van de Europese Unie werd gepubliceerd op 3 mei 2011. De strategie werd opgesteld om de hoofddoelstelling 2020 op EU-niveau (stoppen en ongedaan maken van het biodiversiteitsverlies) en het Strategisch Plan voor de Biodiversiteit 2011-2020 op mondiaal niveau uitvoering te geven. De streefdoelen zijn: het uitvoeren van de Vogel- en Habitatrictlijn, ecosystemen en ecosysteemdiensten handhaven en herstellen, verhogen van de bijdrage van de land- en bosbouw tot de instandhouding en verbetering van de biodiversiteit, zorgen voor duurzaam gebruik van visbestanden, bestrijden van invasieve uitheemse soorten en helpen het mondiaal biodiversiteitsverlies te verhoeden.

Meer weten: <http://ec.europa.eu/environment/nature/biodiversity/comm2006/2020.htm>

1.1.3. Opdracht en taken van het ANB

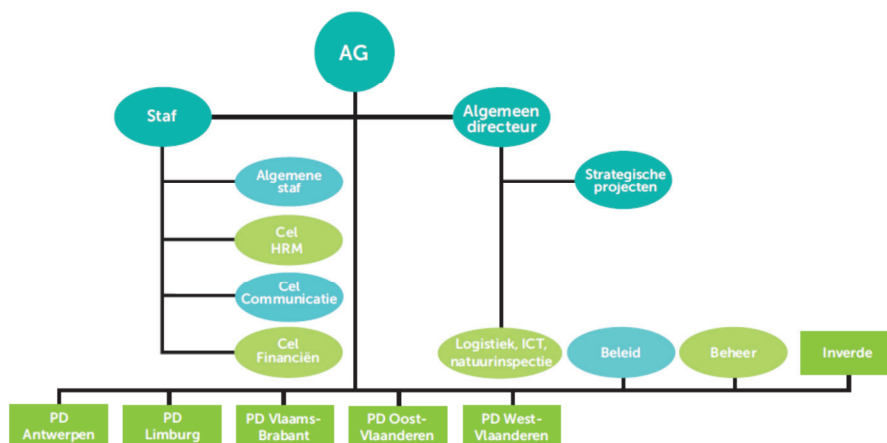
De taken en opdrachten van het ANB staan beschreven in het oprichtingsbesluit van 23/12/2005. Het ANB heeft van de Vlaamse Regering als missie meegekregen:

“bijdragen tot de realisatie van het beleid inzake natuurbehoud en de vrijwaring van het natuurlijk milieu en van het milieubeleid. Het ANB doet dit in het bijzonder door het in stand houden en bevorderen van de biodiversiteit, door het stimuleren van groenvoorziening, door een duurzame inrichting, door het duurzaam beheer en de uitbreiding van het bos-, groen- en natuurareaal, met aandacht voor de sociale, economische, educatieve, wetenschappelijke en milieubeschermdende functie waarbij gelijktijdig verschillende functies vervuld worden. Het ANB beheert hiervoor zelf en in partnerschap terreinen en ondersteunt het beheer door derden”.

Verder bepaalt het oprichtingsbesluit dat het ANB, bij de realisatie van haar missie, volgende taken uitvoert:

1. Onroerende goederen die ten behoeve van natuur in eigen beheer zijn en aan het ANB werden toevertrouwd via verwerving, overdracht of overeenkomst duurzaam beheren.
2. Het duurzaam beheer van onroerende goederen stimuleren die van belang zijn voor natuur en faunabeheer, en die niet in eigen beheer zijn.
3. De natuur kwantitatief en kwalitatief versterken door een consistente zichtbare netwerkstructuur van natuur te realiseren, door groenvoorzieningen in het buitengebied en de stedelijke omgeving te stimuleren en door meer natuur buiten de natuurgebieden te realiseren, met inbegrip van de bevordering van de landschapsecologische samenhang.
4. De biologische diversiteit bevorderen, ook in buitengewestelijke context.
5. Bijdragen aan de realisatie van een natuurgerichte milieukwaliteit, met het oog op de instandhouding, de bescherming, de ontwikkeling en het herstel van het natuurlijk milieu.
6. Een duurzaam en planmatig faunabeheer uitvoeren.
7. Bijdragen aan de beleidsvoorbereiding, met inbegrip van de milieuplaning en de regelgeving met betrekking tot de ANB-opdrachten.
8. De handhaving te verzekeren van de regelgeving, vermeld in artikel 25 van het besluit van de Vlaamse Regering van 12 december 2008 tot uitvoering van titel XVI van het decreet van 5 april 1995 houdende de algemene bepalingen inzake milieubeleid.

1.1.4. Organisatiestructuur

Vanuit verschillende hoeken klonk het signaal dat onze structuur, die in het verleden ervoor gezorgd had dat we de nodige resultaten konden halen, onvoldoende was aangepast aan onze manier van werken en aan de uitdagingen van buitenaf. Ook onze eigen medewerkers gaven ons dat signaal via feedback uit het verandertraject Elk Talent Telt, de Great Place to Work-enquête, de bottom-up evaluatierapporten en de recente werklastmeting. Om onze drie strategische doelstellingen evenwaardig en zo efficiënt mogelijk te realiseren, maar ook om voorbereid te zijn op de verschillende uitdagingen die onze richting uitkomen, werd besloten om in 2015 de bestaande structuur aan te passen. De nieuwe structuur – die de werktitel ANB 2.0 draagt – wil meer standaardiseren, synergiën creëren, schaalvoordelen benutten, processen optimaliseren en goede praktijken identificeren.

1.1.5. Partners en belanghebbenden

Samen met heel wat partners en belanghebbenden werkt het ANB aan de invulling van de doelstellingen. In dit proces wordt de klemtoon gelegd op transparantie en participatie. Het ANB probeert op deze manier zo veel mogelijk rekening te houden met de verschillende rollen (partner, uitvoerder, klant) van de betrokken actoren. Onderstaande tabel geeft een overzicht van de voornaamste partners en belanghebbenden.

Partners en belanghebbenden
Overheden
Vlaamse en federale administraties
Steden, gemeentes, provincies en andere lokale overheden
Georganiseerde verenigingen
Natuurverenigingen, jachtverenigingen, landbouworganisaties, visserijverenigingen, andere verenigingen van belanghebbenden
Bedrijfsleven en industrie
Individuele belanghebbenden
Recreanten en andere natuurgebruikers

1.2. De externe omgeving

De natuur is de core business van het ANB. Positieve en negatieve trends en evoluties zijn dus een zekere maat voor het succes van het beleid waaraan het ANB meewerkt. Ze werken sturend voor dat beleid. In deze omgevingsanalyse gaan we in op vier aspecten van deze omgeving: de maatschappelijke, politieke, economische en ecologische omgeving.

Maatschappij

De maatschappelijke context zijn de tendensen die zich voordoen in de manier waarop de burger en de publieke opinie naar natuur kijkt en de manier waarop deze burger natuur beleeft.

1. De samenstelling van de bevolking verandert. Diversiteit wordt een speerpunt
2. De bevolkingsdruk in de steden neemt toe waardoor het draagvlak voor natuur in de buurt en beleefbare natuur voor iedereen toeneemt
3. Meer focus op duurzaamheid, gezondheid en de waarde van natuur voor de maatschappij

Politiek

De politieke context is de manier waarop de politiek (zowel lokaal, Vlaams, Federaal als Europees) zijn beleid vormgeeft en vertaalt in regelgeving.

1. Er is een duidelijk politiek engagement voor de realisatie van de Europese natuurdoelen en de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)
2. Er is nood aan verdere dialoog rond ruimtegebruik met de sectoren landbouw en economie. Doordat de realisatie van de natuurdoelen deels een economisch verhaal is, zal het principe van het zuinig ruimtegebruik eens zo belangrijk zijn
3. Goed bestuur: klemtoon op duurzaamheid, slanke en efficiënte overheid: afbouwen en optimaliseren van taken, gerichte opvolging van de doelstellingen
4. Verschuiving van bevoegdheden naar lokale besturen enkel indien de taken opgenomen kunnen worden binnen de bestaande middelen of mits overdracht van middelen

Economie

De economische omgeving is de macro-economische omgeving die de beschikbare middelen voor de realisatie van de doelstellingen beïnvloedt.

1. De kerntaken van de overheid worden bepaald, de beschikbare middelen worden afgebouwd (zowel personeel als budget)
2. Analytische begroting: prestatiegericht werken geënt op het realiseren van de doelstellingen

Ecologie

De ecologische context richt zich op ecosystemen, ecosysteemdiensten en het geheel van biodiversiteit in Vlaanderen.

1. Afname van open ruimte, en dus verlies aan ecosysteemdiensten, betekent een afname van een maatschappelijk en economisch kapitaal
2. Toenemende fragmentatie is nadelig voor het leveren van tal van ecosysteemdiensten
3. Het bestaande netwerk van natuur- en bosgebieden is ontoereikend om het verlies van plant- en diersoorten te voorkomen

2. De strategische doelstellingen 2014-2019 en de doorvertaling ervan in de inhoudelijke werking

Hoofdstuk 2 biedt een overzicht van de strategische doelstellingen 2014-2019 die het ANB definieerde vanuit haar missie en visie, met oog op de realisatie van haar opdracht in een veranderde omgeving. Daarnaast wordt in dit deel ingegaan op de inhoudelijke werking, de processen en de projecten die het ANB uitbouwde met oog op de realisatie van deze doelstellingen.

2.1. Visie en missie

Vanuit de doelstelling om (mee) te werken aan de realisatie van een Vlaams (groen) stedengewest en de opdrachten die werden vastgelegd in het oprichtingsbesluit ontstond de missie van het agentschap:

Het Agentschap voor Natuur en Bos staat in voor het beleid, het duurzaam beheren en versterken van natuur, samen met alle partners.

De missie werd vertaald in een visie met drie powerlines:

Het ANB streeft naar meer natuur in Vlaanderen

Het agentschap heeft niet alleen als doel om de aanwezige natuur in Vlaanderen in stand te houden en te beschermen, maar ook om die verder te ontwikkelen. Meer natuur betekent ook het herstellen van natuur die in het verleden verloren is gegaan. Daarnaast is het ook nodig om nieuwe natuur- en parkgebieden te ontwikkelen.

Het ANB streeft naar betere natuur in Vlaanderen

Streven naar beter betekent dat het agentschap gaat voor een duurzaam beheer van natuur. Het doel hierbij is tegemoetkomen aan de natuurgerichte milieukwaliteit en aan de maatschappelijke noden van de huidige en toekomstige generaties.

Het ANB plaatst natuur midden in de maatschappij

Midden in de maatschappij geeft aan dat het agentschap werkt aan een wisselwerking met de maatschappij met betrekking tot het thema natuur. Het ANB staat met haar beleid en werking ten dienste van de maatschappij, maar spoort die maatschappij ook actief aan om zich in te zetten voor meer en betere natuur. Verder doet het ANB er alles aan om de natuur zo dicht mogelijk bij de mensen te brengen.

In dit kader wil het ANB specifiek aandacht besteden aan drie cruciale aspecten van natuur in Vlaanderen die elk op hun manier bepalend zijn voor de kwaliteit van een dergelijk Vlaams stedengewest:

- De ecologische aspecten van natuur in Vlaanderen, meer bepaald de biodiversiteit, zowel in een landelijke als stedelijke omgeving.
- De maatschappelijke aspecten en de mate waarin beleving van natuur actief mogelijk gemaakt en ondersteund wordt voor de maatschappij in de meest brede zin van het woord.
- De economische aspecten en de mate waarin natuur op een adequate manier benut kan worden met het oog op de valorisatie ervan maar met respect voor de intrinsieke waarde van de natuur zelf.

De basis voor maatschappelijk verantwoord ondernemen is een juiste balans tussen People, Planet en Profit, ofwel tussen de maatschappelijke, de ecologische en de economische aspecten. Het kan opgevat worden als een driehoek waar de drie punten in evenwicht met elkaar moeten zijn. Iedere dimensie komt pas tot zijn recht wanneer ze volledig in evenwicht zijn.

People staat voor de zorg voor mensen en de hele samenleving. Planet staat voor een proactieve opstelling met betrekking tot de natuurlijke leefomgeving en bijdragen aan het oplossen van milieuproblemen. De laatste hoek van de driehoek, profit, gaat over economische waarde scheppen door goederen te produceren en diensten aan te bieden.

Naast het evenwicht tussen de drie dimensies is het ook belangrijk dat door middel van de balans tussen people, planet en profit ook gestreefd moet worden naar een evenwicht in de toekomst. Zo kan de huidige leefkwaliteit gegarandeerd worden voor toekomstige generaties. De drie pijlers ontwikkelen zich onafhankelijk van elkaar, maar kunnen elkaar overlappen.

Onze ambities hebben we binnen deze benadering vertaald naar drie strategische doelstellingen:

SD 1. Het ANB draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen

SD 2: Het ANB verhoogt de beleving van natuur

SD 3: Het ANB benut de (economische) waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij

Een geïntegreerde benadering van deze drie objectieven is cruciaal voor de realisatie van de doelstellingen. De omgevingsanalyse toont ons immers dat ruimte in Vlaanderen schaars is en biodiversiteit het moeilijker krijgt ten opzichte van de sterkere economische belangen.

In dit kader bieden de doelstellingen omtrent beleving en valorisatie van natuur, die meer appelleren aan het concept 'duurzaamheid', opportuniteiten om te werken aan biodiversiteit op een pragmatische manier met en door belanghebbenden op alle niveaus van de samenleving.

Belangrijk is ook dat bij de realisatie van deze doelstellingen gewerkt wordt aan partnerschappen met diverse belanghebbenden, dat vanuit hun belangen en objectieven gedacht en gewerkt wordt en dat maximaal gezocht wordt naar een 'win-win' voor alle betrokken partijen. Dit 'win-win'-denken en een zeker pragmatisme moeten de eigenschappen worden van het ANB dat werkt met en voor haar partners en deze vanuit haar kennis en expertise bijstaat, daar waar dit het meeste nodig is.

Het ANB draagt met andere woorden bij tot een groene (stedelijke) leefomgeving, die bescherming biedt aan waardevolle planten en dieren en waar er plaats is voor beleving en valorisatie.

2.2. Vlaams Regeerakkoord 2014-2019

Voor het thema natuur zijn de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen en het verbinden van stedelijk en landelijk gebied door groenblauw netwerken speerpunten in het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019.

Dit strategisch meerjarenplan geeft concreet uitvoering aan de onderstaande doelstellingen uit het Vlaams Regeerakkoord 2014-2019:

Doelstelling Strategische meerjarenplanning ANB 2014-2019	Doelstelling Vlaams Regeerakkoord 2014-2019
SD 1. Het ANB draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen	Hoofdstuk VII. Mobiliteit en openbare werken; Investerings in de optimale ontsluiting van de havens Hoofdstuk VIII. Ruimtelijke ordening; Open ruimte Hoofdstuk IX. Landbouw, visserij en platteland; Ruimte voor rechtszeker ondernemen Hoofdstuk X. Leefmilieu en natuur; verticale prioriteit natuur Hoofdstuk X. Leefmilieu en natuur; horizontale oriëntaties Hoofdstuk II. Bestuurszaken; Overheidspatrimonium als troef
SD 2. Het ANB verhoogt de beleving van natuur	Hoofdstuk X. Leefmilieu en natuur; verticale prioriteit natuur Hoofdstuk IV. Vlaamse rand Hoofdstuk VIII. Ruimtelijke ordening; Ruimte voor wonen Hoofdstuk XIX. Cultuur, jeugd en media; jeugd Hoofdstuk XXII. Toerisme
SD 3. Het ANB benut de (economische) waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij	Hoofdstuk X. Leefmilieu en natuur; verticale prioriteit natuur Hoofdstuk VIII. Ruimtelijke ordening; Open ruimte
Randvoorwaarden	Hoofdstuk II. Bestuurszaken; Voluit voor de overheidsklant Hoofdstuk II. Bestuurszaken; Toekomstgericht en radiaal digitaal, zonder regulitits Hoofdstuk II. Bestuurszaken; Enthousiaste medewerkers door een modern HR-beleid Hoofdstuk II. Bestuurszaken; Vlaamse justitie 1.0 Hoofdstuk X. Leefmilieu en natuur; horizontale oriëntaties Hoofdstuk X. Leefmilieu en natuur; verticale prioriteit natuur Hoofdstuk XXIV. Financiën en begroting

2.3. Beleidsnota Omgeving 2014-2019

In de beleidsnota Omgeving 2014-2019 ligt de klemtoon voor natuur op behoud en de versterking van de biodiversiteit door het realiseren van de Europese natuurdoelen, het ontwikkelen van een programmatische aanpak voor verzurende en vermestende stikstofdeposities (PAS) en het voeren van een actief soortenbeleid. De strategische doelstelling 'SD 1. Het ANB draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen' geeft daarbij uitvoering aan de betrokken operationele doelstellingen van de beleidsnota. Gedurende de beleidstermijn zal het instrumentarium en het wettelijk kader voor natuur verder herzien worden binnen het project 'Geïntegreerd beheer van de natuur', waaronder de hervorming van de financiering van natuurverenigingen.

Naast de Europese natuurdoelen en de PAS, komt in de beleidsnota ook het stimuleren van het behoud en de ontwikkeling van meer en betere natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen naar voor. Met de strategische doelstelling 'SD 2. Het ANB verhoogt de beleving van natuur' wordt hieraan uitvoering gegeven. Met het project 'Natuur in je Buurt' worden er initiatieven opgezet die leiden tot meer en betere natuur in de buurt (parken, tuinen, straten en pleinen, begraafplaatsen, groene gebouwen en bedrijventerreinen, volks- en moestuinen, ...) van alle Vlamingen. Daarnaast werken we deze beleidstermijn verder aan het toegankelijk maken van natuur.

Naast het behoud, het herstel en de versterking van biodiversiteit en natuur in de buurt van iedereen wordt ook aandacht besteed aan het zichtbaar maken van de waarde van natuur en van ecosystemen. De strategische doelstelling 'SD 3. Het ANB benut de (economische) waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij' geeft een gezicht aan de voordelen van natuur voor de maatschappij en ondersteunt op die manier de realisatie van de Europese natuurdoelen en van natuur in de buurt van iedereen.

Belangrijk voor de realisatie van de strategische doelstellingen zijn de wetenschappelijke onderbouwing van het beleid en de efficiënte doorwerking van het natuurbeleid binnen andere beleidsdomeinen en in de werking van andere partners. Bij de uitvoering van de strategische doelstellingen staat de 'samen' van onze missie 'meer natuur, betere natuur, samen met de betrokken partners' centraal.

Dit strategisch meerjarenplan geeft concreet uitvoering aan de onderstaande doelstellingen uit de Beleidsnota Omgeving 2014-2019:

Doelstelling Strategische meerjarenplanning ANB 2014-2019	Doelstelling Beleidsnota Omgeving 2014-2019
SD 1. Het ANB draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen	OD 8. Een doelgerichte deelname aan het internationaal beleid OD 20. Verdere gebiedsgerichte ruimtelijke ontwikkeling via ruimtelijke uitvoeringsplannen OD 21. Landbouw en natuur: partners in een multifunctioneel landelijk gebied OD 28. Opmaak tweede generatie stroomgebiedbeheerplannen met focus op gebiedsgerichte investeringen OD 46. Verankering en vrijwaring van natuur- en bosgebieden OD 47. Het behoud en de ontwikkeling van meer en beter natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen stimuleren OD 48. Werken aan het behoud, herstel en de versterking van biodiversiteit en ecosystemen

	<p>OD 49. Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen wordt tegen 2020 70 % van de benodigde oppervlakte onder correct beheer gebracht en 16 habitats worden in een gunstige of verbeterde staat van instandhouding gebracht</p> <p>OD 50. Voor verzurende en vermestende stikstofdeposities wordt een programmatische aanpak ontwikkeld</p> <p>SD 9. Het omgevingsbeleid wordt wetenschappelijk onderbouwd. We stimuleren de doorwerking van het omgevingsbeleid in relevante beleidsvelden en sectoren.</p> <p>OD 65. Versterken van de kennisbasis voor het natuurbeleid</p>
SD 2. Het ANB verhoogt de beleving van natuur	OD 47. Het behoud en de ontwikkeling van meer en beter natuur in de nabije buurt van alle Vlamingen stimuleren
SD 3. Het ANB benut de (economische) waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij	<p>SD 1. Vergroening van de economie</p> <p>SD 6. De milieukwaliteit van de leefomgeving verhogen</p> <p>OD 61. De waarde van de natuur meenemen in beleidsbeslissingen</p>
Randvoorwaarden	<p>OD 6. Hervorming financiering milieu- en natuurverenigingen</p> <p>OD 14. Verdere uitbouw gericht handhavingsbeleid</p> <p>OD 17. Werken aan een vernieuwd wettelijk kader en vereenvoudigd instrumentarium voor bos, natuur en water</p> <p>OD 67. Consequente subsidiariteit</p> <p>OD 68. Bouwen aan bestuurskracht</p> <p>OD 72. Klantvriendelijk, evenwichtig en oplossingsgericht</p> <p>Regelgevingsagent</p>

2.4. Inhoudelijke werking

Voor de inhoudelijke werking van het ANB wordt een onderscheid gemaakt tussen projectwerking en reguliere werking.

In functie van de realisatie van de strategische doelen zet het ANB in op **projectwerking**. Projecten hebben veelal als eigenschap dat ze op geïntegreerde wijze dwars doorheen de organisatiestructuur lopen. Op die manier geven ze vaak gelijktijdig invulling aan meerdere organisatiedoelstellingen.

Het **reguliere beleid** van het ANB draagt eveneens bij tot de realisatie van de strategische doelen en van de projecten. Het reguliere beleid wordt gevormd door het geheel van processen. De proceslijst omvat alle reguliere taken die het ANB momenteel uitvoert.

Naast het specifieke en reguliere beleid die vorm geven aan de uitvoering van de strategische doelstellingen zijn er ook een aantal **randvoorwaarden** voor de effectieve en efficiënte werking van het agentschap.

De **monitoring** van de realisatie van de organisatiedoelstelling gebeurt op basis van indicatoren die de strategische en operationele doelstellingen uit het ondernemingsplan meten.

2.5. Strategische doelstellingen 2014-2019 en operationalisering 2015

2.5.1. SD 1. Het agentschap draagt bij tot de verhoging van de biodiversiteit in Vlaanderen

De operationalisering van deze strategische doelstelling vertrekt vanuit een dubbel kader: (1) de Vlaamse biodiversiteit en (2) de Europese natuurdoelen of instandhoudingsdoelstellingen (IHD). Dit kader wordt uitgewerkt in nauw overleg met de belangrijkste betrokken actoren.

Er wordt actief gezocht naar win-winprojecten om zo de doelstellingen efficiënter en effectiever te realiseren. Dit kader vormt tegelijk ook het uitgangspunt voor de uitbouw van de werking rond het aanbieden van groenproducten zoals beleving en valorisatie van natuur. Dit vertrekt vanuit de leefwereld van de burger en de maatschappij in zijn geheel.

De operationele doelstellingen worden opgebouwd in drie lagen: biodiversiteit, de Europese natuurdoelen en het voorkomen van overlast en schade. In vergelijking met voorgaande jaren verschuift de focus binnen deze doelstelling van het plannen naar het realiseren.

Voor deze strategische doelstelling werd een analyse gemaakt van positieve en negatieve aspecten van vandaag en in de toekomst:

Sterktes
<ul style="list-style-type: none">
• Het kader voor de implementatie van de Europese natuurdoelen werd verankerd.
• Er is een jaarlijkse uitbreiding van de gebieden onder effectief natuurbeheer.
• De implementatie van het hedendaags soortenbeleid krijgt vorm.
Opportunities
<ul style="list-style-type: none">
• Er is maatschappelijk vraag naar duurzaamheid, evenwicht en gezondheid, in het bijzonder leefkwaliteit, een duurzame benutting en beleefbaarheid van natuur.
Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none">
• Evenwicht tussen bescherming en beleving moet in een aantal gebieden beter afgestemd worden.
• Samenwerking met partners en entiteiten vraagt aangepaste, flexibele en afgestemde mechanismen en instrumenten.
Risico's
<ul style="list-style-type: none">
• Druk op de beschikbare ruimte stelt grote natuurprojecten voor enorme uitdagingen.

OD1.1: Het ANB ontwikkelt en implementeert een biodiversiteitsvisie als invulling van de EU-strategie

Volgens de Europese biodiversiteitsstrategie dient het verder verlies aan biodiversiteit en de achteruitgang van ecosystemendiensten tegen 2020 stopgezet te zijn:

- 17% van de landoppervlakte moet in gericht natuurbeheer zijn of een beschermingsstatus hebben;
- 15% van de gedegradeerde ecosystemen moet hersteld zijn;
- er moet een groene infrastructuur ontwikkeld worden om een verbetering van de biodiversiteit en van de ecosystemendiensten te realiseren.

De belangrijkste bijdrage aan deze doelstellingen wordt geleverd door de realisatie van de Europese natuurdoelen (zie OD 1.2).

Voor de verbetering van de biodiversiteit zijn verschillende elementen noodzakelijk: een netwerk van natuurgebieden, voldoende grote natuurgebieden die doelgericht beheerd worden en het bevorderen van de landschapsecologische samenhang om te komen tot robuuste en hoogwaardige natuur.

In de eerste plaats gaat de aandacht naar de uitbreiding van de oppervlakte natuur om zo voldoende grote gebieden te creëren. Daarnaast wordt het natuurbehoud gericht op herstel en behoud van te beschermen habitats en populaties van soorten en op verbetering van het natuurlijk milieu. Aanvullend hierop wordt de landschappelijke en ecologische samenhang versterkt door een gepast beheer van verbindings- en natuurverwevingsgebieden die cruciaal zijn voor de migratie van soorten zoals perceelsranden, bermen en groene elementen in en rond de stad. Om het bestaan op lange termijn te verzekeren wordt natuur verankerd in ruimtelijke plannen.

Complementair aan de gebiedsspecifieke aanpak wordt een gericht actief soortenbeleid gevoerd om de toestand van de Europese en Vlaamse prioritaire soorten te verbeteren. Dat zijn in totaal 137 soorten, waarvan voor 102 soorten Europese natuurdoelen werden geformuleerd. Het uitgangspunt hiervoor is een leefgebiedenbenadering waarbij een optimale beleids- en gebiedsintegratie wordt nagestreefd.

De strategie voor het soortenbeleid beoogt dat in 2020:

- 30 % van de Vlaamse prioritaire soorten in de categorieën 'met uitsterven bedreigd', 'bedreigd' of 'kwetsbaar' minstens twee categorieën gestegen zullen zijn in de Rode Lijst;
- dat beschermde, maar momenteel niet-kritische soorten, minimaal behouden blijven, zowel in aantal individuen als in aantal populaties.

Via stimulerende en ondersteunende maatregelen worden samenwerking en responsabilisering van andere actoren en doelgroepen bevorderd. Ter ondersteuning van het geïntegreerd beheer voor de natuur wordt een nieuw financieringssysteem opgezet voor de subsidiëring gericht op het ambitieniveau van de beheerder. Daarnaast worden alternatieve financieringsinstrumenten ontwikkeld en uitgetest.

Opportunities voor cofinanciering vanuit EU-programma's blijven optimaal benut in de vorm van projectontwikkeling gebaseerd op een geïntegreerde aanpak in samenwerking met andere entiteiten en doelgroepen.

Binnen deze operationele doelstelling wordt gefocust op:

- Biodiversiteit in Vlaanderen
- Ruimtelijke planning
- Alternatieve financiering
- Integraal waterbeleid
- Europees en internationaal biodiversiteitsbeleid
- Wetenschappelijke onderbouwing van het beleid
- Oppervlakte in natuurbeheer

Projecten 2015

Biodiversiteit in Vlaanderen

Naast Europese natuurdoelen zijn er andere biodiversiteitsdoelen. Deze dienen duidelijker te worden geëxpliciteerd om bij de hervorming van de instrumenten en de dagelijkse praktijk het juiste evenwicht te kunnen leggen tussen Europese natuurdoelen en natuur van regionaal belang. Het afwegingskader voor natuur van regionaal belang, de strategie rond verbindingen en het kader voor de goedkeuring van beheerplannen en de erkenning van natuurreservaten dienen hier deel van uit te maken. Een voorstel van de Vlaamse biodiversiteitsvisie wordt afgetoetst met de Vlaamse Overleggroep.

Voor het behoud van bepaalde soorten kan het nodig zijn om ze te verplaatsen of opnieuw te introduceren. Translocaties en introducties moeten grondig afgewogen worden. Er wordt een afwegingskader opgemaakt waarbij er steeds een kwantificeerbaar behoudsvoordeel moet zijn op niveau van de populatie, de soort of het ecosysteem. Vooraf wordt een haalbaarheidsstudie uitgevoerd die rekening houdt met economische en politieke factoren .

Versnippering blijft een pijnpunt in het behoud van biodiversiteit. Het ANB maakt afspraken met het Agentschap Wegen en Verkeer (AWV) en het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie rond prioritair aan te pakken versnipperingsknelpunten en infrastructuurplanning . Vanuit deze afspraken worden concrete ontsnipperingsprojecten opgezet.

Ruimtelijke planning

In het Regeerakkoord 2014-2019 werd opgenomen dat de acties uit de conceptnota 'Plan van aanpak ruimtelijk bedreigde bossen' verder uitgevoerd zullen worden met als doel de ecologisch waardevolle bossen buiten de geëigende bestemmingszones beter te beschermen. Na politieke besluitvorming over de waardevolle bossen in woon-en industriegebied kan er overgegaan worden tot hetzij de opmaak van Ruimtelijke Uitvoeringsplannen (RUP's), hetzij de toepassing van andere instrumenten ter bescherming van deze bossen. In samenwerking met de lokale overheden wordt het proces opgestart om de bossen die niet tot de toplaag behoren beter te beschermen. Via een omzendbrief wordt er toelichting gegeven over het afwegingskader dat werd opgesteld en moet gebruikt worden bij de besluitvorming bij projecten en plannen.

Mits politieke goedkeuring worden de strategische open ruimte projecten (SORP) Voeren en Duinengordel opgestart. Het meerjarenprogramma SORP Bosland wordt verder uitgevoerd: opstarten RUP voor de hoofdboort Pijnven en voor de site De Hoef in Hechtel-Eksel, afronden van de RUP's voor de Sahara (Lommel) en de Grooten hof (Overpelt). Daarnaast wordt gestart met de uitvoering van het ontsnipperingsplan Bosland.

Alternatieve financiering

Ter ondersteuning van het geïntegreerd beheer voor de natuur wordt een nieuw financieringssysteem opgezet voor de subsidiëring, gericht op het ambitieniveau van de beheerder.

Er wordt onderzocht op welke wijze externe financieringsbronnen ingezet kunnen worden voor de realisatie van de strategische doelstellingen van het ANB. Hiervoor worden, onder andere, informatie en opportuniteiten uit het nieuwe EU-financieringsprogramma aangeleverd en wordt afstemming gezocht tussen de meerjarenplanning gebiedsgerichte aanpak en de prioriteiten van de financieringsprogramma's. Daarnaast wordt onderzocht hoe de ontwikkeling van innovatieve instrumenten, die de mate van externe financiering kunnen bevorderen, gestimuleerd kan worden.

Voor de implementatie van de voorziene maatregelen voor biodiversiteit en bos in het Programma voor Plattelandsontwikkeling III (PDPO III) worden de richtlijnen voor dossierbehandeling en controles verder uitgewerkt. De opmaak van de subsidiedatabanken loopt verder. Er gebeuren waar nodig bijstellingen op basis van de opgedane ervaringen.

Integraal waterbeleid

In uitvoering van de Kaderrichtlijn Water wordt het tweede stroomgebiedbeheerplan gefinaliseerd. Tegelijkertijd worden voor de uitvoering van de Europese natuurdoelen management- en beheerplannen opgemaakt. Het ANB zorgt hier voor een maximale afstemming tussen beide processen. Het ANB coördineert de werkgroep Ecologisch waterbeheer, waar aan de afstemming tussen de Kaderrichtlijn water en de Europese natuurdoelen vorm gegeven wordt en opportuniteiten en knelpunten aangaande de ecologische kant van het waterbeheer bediscussieerd worden. De belangrijkste werkpunten van de werkgroep worden de afwerking van het tweede stroomgebiedbeheerplan, de opvolging van het SBP bever evenals de verdere concretisering van het begrip 'ecological flow'.

Nu de concrete Europese natuurdoelen voor de verschillende deelgebieden per SBZ bekend zijn evenals de grenswaarden voor de milieudrukken, maakt het ANB een voorstel op voor de 'distance-to-target' voor de verschillende SBZ-deelgebieden voor de watergerelateerde effectgroepen zoals grondwaterkwantiteit en oppervlaktewaterkwaliteit en -kwantiteit. Van zodra deze distance-to-target aanvaard is, worden in samenwerking met de waterbeheerders gebiedsgerichte acties voorgesteld om de negatieve effecten van bepaalde milieudrukken te milderen of ongedaan te maken. Deze acties kunnen dan opgenomen worden in de managementplannen per SBZ.

Europees en internationaal biodiversiteitsbeleid

Naast de update van indicatoren en de compilatie van bestaande rapporteringen dient de stand van zaken van de implementatie van de zes doelen en acties van de Biodiversiteitstrategie voor 2020 te gebeuren. Dit proces wordt opgestart.

Wetenschappelijke onderbouwing van het beleid

Om tot maatschappelijke gedragen besluitvorming te komen, dient het beleid gebaseerd te zijn op betrouwbare gegevens en aanvaardbare analysemethoden. Beleidsrelevante kennisnoden werden in een langetermijnonderzoeksplan samengebracht. Op basis hiervan wordt een jaarprogramma ontwikkeld, dat maximaal synergie zoekt met ander beleidsonderzoek.

De monitoring van de Europees beschermde soorten op niveau Vlaanderen omvat het opvolgen van de regionale staat van instandhouding. Dit gebeurt deels via meetnet en deels op basis van losse waarnemingen. De meetnetten worden uitgerold door het INBO in samenwerking met de vrijwilligersorganisaties. Om deze monitoring gestructureerd te laten verlopen, werden meetnetten

vastgelegd, blauwdrukken opgemaakt voor 11 diergroepen en methodieken voor de monitoring uitgewerkt.

Het meetnet 'natuurlijk milieu' omvat vier deel-meetnetten: grondwater, oppervlakte water, N-depositie en bodem. Voor elk van deze bestaande meetnetten zal een revisie gebeuren en zullen de nodige aanpassingen worden doorgevoerd in functie van de realisatie van de Europese natuurdoelen.

De resultaten van de opgezette meetnetten dragen bij aan de opvolging van de Habitat- en de Vogelrichtlijn, het waarschuwingssysteem voor invasieve exoten en de implementatie van het Soortenbesluit.

Daarnaast wordt het concept voor beheerevaluatie op niveau van het beheerplan geïmplementeerd in de werking van het ANB.

Oppervlakte in natuurbeheer

De procedure voor de erkenning als natuurreservaat en de goedkeuring van het beheerplan zal volledig hertekend worden in het kader van de implementatie van het project Geïntegreerd Beheer van Natuur en de invoering van de Natuurbeheerplannen. Afhankelijk van de goedkeuring zal dit in 2016 worden geïmplementeerd. Verwacht wordt dat de jaardoelstelling, na de inhaaloperatie, opnieuw naar 400ha extra per jaar zal bijgesteld worden.

De oppervlakte in natuurbeheer groeit aan met 3000 ha en er worden voor 1500 ha ANB-domeinen nieuwe beheerplannen opgemaakt.

OD1.2: Het ANB voert het Natura 2000-programma uit door de realisatie van de G-IHD tegen 2050. Een belangrijke mijlpaal is de realisatie van 70% van de nodige maatregelen in 2020 om de finale doelstelling te bereiken

In uitvoering van de Habitat- en de Vogelrichtlijn moeten de Europees beschermde habitats en soorten in een regionaal gunstige staat van instandhouding worden gebracht. Hiertoe zijn gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Deze zijn per speciale beschermingszone (SBZ) of groep van SBZ's vertaald in specifieke instandhoudingsdoelen ('Europese natuurdoelen'). Voor de uitvoering van deze doelen heeft de Vlaamse Regering in juli 2013 een taakstelling 2020 principieel goedgekeurd. Deze taakstelling behelst dat 70% van de benodigde oppervlakte onder correct beheer wordt gebracht en dat een gunstige of verbeterde staat van instandhouding voor 16 habitats gerealiseerd wordt.

De uitvoering van de taakstelling wordt per SBZ gekaderd in een Managementplan Natura 2000. Dat doorloopt verschillende planversies, die respectievelijk draaien rond de taakstelling, evidenties, vrijwillige maatregelen en verplichtingen.

Bij de totstandkoming van deze Managementplannen zal bijzondere aandacht gaan naar de mate waarin de zogenaamde "sterkste schouders" (het ANB, andere overheden, terreinbeherende natuurverenigingen) hun beheer afstemmen op de Europese natuurdoelen. De Managementplannen 1.1 vormen de vertrekbasis van de fase van de vrijwilligheid.

De verschillende planversies vormen de basis voor de opstart van het Vlaams Natura 2000-programma. Dit programma zal ook aangeven welk deel van de taakstelling op Vlaams niveau in uitvoering is, en hoe de resterende taakstelling 2020 kan worden gerealiseerd.

Met de passende beoordeling wordt duidelijkheid verschaft over vergunbaarheid van belastende activiteiten op beschermde percelen.

Het instrumentarium wordt ingezet of aangepast voor het maximaal ondersteunen van diverse partners.

Binnen deze operationele doelstelling wordt gefocust op:

- De opmaak en uitvoering van een Natura 2000-programma
- De taakstelling
- Realisatie van natuur
- Bescherming van natuur
- Monitoring en onderzoek
- Budget

Projecten 2015

Natura 2000-programma

Het Natura 2000-programma vormt de motor voor het samenbrengen van inspanningen en budget rond de taakstelling 2020 en bewaakt de balans met de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS). Het programma bestaat uit verschillende bouwstenen, waaronder de Managementplannen 1.1 en de samenwerkingsovereenkomsten. Voor elk SBZ wordt een overlegplatform opgericht met vertegenwoordiging van belanghebbenden en overheden. Ze voeren overleg over de gebiedsgerichte en gefaseerde realisatie van de natuurdoelen in het SBZ.

De laatste vier van de 18 voorziene overeenkomsten met andere administraties worden verder besproken en afgesloten. Voor alle samenwerkingsovereenkomsten wordt een implementatiestructuur opgezet die opgenomen wordt in het Natura 2000-programma. De overeenkomsten met de doelgroepenorganisaties worden herzien na het afronden van de Managementplannen 1.1 en de opmaak van het Natura 2000-programma.

Taakstelling

Zones

De ligging van de actuele en tot doel gestelde leefgebieden van Europees beschermde soorten binnen en buiten de SBZ vormt een belangrijke basis voor de realisatie van Europese natuurdoelen. Het ANB zorgt voor de afstemming met de soortenbeschermingsprogramma's.

Zones met natuurdoelen buiten de SBZ worden aangeduid tegen 2019. Hiervoor wordt in 2015 gestart met de screening van de beheerplannen en wordt een allocatie-oefening voor soorten opgestart.

Doelen

Om in 2019 geactualiseerde instandhoudingsbesluiten vast te stellen, wordt een voorbereidend traject uitgezet. Voor drie gebieden (Kuifeend, LSO en Peer) moeten Specifieke natuurdoelen vastgesteld worden.

Parameters

De LSVI-criteria (Lokale Staat van Instandhouding) die gebruikt werden voor de opmaak van de huidige natuurdoelen dateren van 2008. Op basis van vernieuwde inzichten worden de criteria herzien.

Milieudrukken dienen bij de opmaak van een passende beoordeling afgetoetst te worden aan grenswaarden. Deze grenswaarden werden opgemaakt op basis van de best beschikbare kennis. Deze kennis wordt in een meerjarenprogramma door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO), in samenwerking met het ANB verder opgebouwd.

Biodiversiteitsvisie

Bij de realisatie van de natuurdoelen moet aandacht besteed worden aan de regionale natuurwaarden in de SBZ's. Hiervoor wordt een afwegingskader opgesteld en ingevoegd in het Natura 2000-programma.

Na goedkeuring van de engagementen met de provinciebesturen wordt een strategisch overleg opgestart om de problematiek rond verbindingen te objectiveren en afstemming te zoeken tussen Vlaams en provinciaal beleid.

Realisatie van natuur

Ontwikkeling instrumenten

Het project 'implementatie natuurbeheerplan' voorziet de nodige voorbereidingen voor de implementatie van het natuurbeheerplan eens de nodige wetgeving in voege is.

Het systeem van normkosten geeft een beter beeld van de reële kosten van de maatregelen. Zo kan de hoogte van subsidies beter bepaald worden. De kostendata die input leveren voor dit systeem zullen structureel opgevolgd worden.

Er wordt een visie opgemaakt rond technisch beheer die de realisatie van natuurdoelen ook in openbare bossen ondersteunt.

Er wordt een traject uitgewerkt om de ruimtelijke implicaties uit de Managementplannen 1.1 (MP1.1) mee te nemen in de ruimtelijke planningsprocessen.

Opstart per gebied

Vanaf januari starten de platforms per SBZ. Na de eerste platforms zal een evaluatie gemaakt worden in functie van het verder te voeren overleg om tot MP1.1 te komen. De MP1.1 worden voorgelegd aan de gewestelijke overleginstantie. Na het goedkeuren van de MP 1.1 worden de voorbereidingen voor MP1.2 opgestart. Op basis van MP1.1 wordt een meerjarenplanning opgemaakt.

Er wordt een zoekzonemodel ontwikkeld voor de soorten en de habitats waarvoor doelen vastgelegd werden in de S-IHD-besluiten. Dit model wijst op basis van de doelen per deelgebied en het deel ervan dat onder contract ligt, het openstaand saldo ruimtelijk toe aan een zoekzone.

De screening van bestaande beheerplannen en openbare domeinen loopt verder. Er wordt bekeken hoe beheerplandoelen en leefgebieden van soorten meegenomen moeten worden. Er wordt een programma opgesteld om de bestaande beheerplannen aan te passen en om nieuwe beheerplannen op te maken conform MP1.1, het nieuwe natuurbeheerplan en eventueel het herstelbeleid PAS.

Op basis van de opgelijste evidenties en intenties wordt een meerjarenplanning voor uitvoering beheerwerken opgemaakt.

Realisatie of in uitvoering brengen van de 2010-projecten van het geactualiseerde Sigmaphan

Voor de projectgebieden Hagemeersen, Bulbierbroek, Weijmeerbroek en Paardenbroek wordt voor de resterende te verwerven percelen een ontwerp van nieuwe onteigeningsbesluiten voorgelegd aan de minister. Voor de projecten van de Grote Nete, de Kleine Nete, de Bovendijle, de Zenne en Bornem wordt een uitvoerings- en financieringsmatrix opgemaakt. De concrete voorbereiding van de inrichtingswerken wordt opgestart.

Het ANB financiert en werkt mee aan de realisatie van de natuurkerngebieden van het ontwikkelingsplan van de Antwerpse haven. De voorbereiding van de inrichtingswerken van Prosperpolder Zuid en Opstalvalleigebied Fase II worden opgestart.

Er wordt een concreet en gedragen aanbod aan natuurbelevingselementen uitgewerkt dat ruim inzetbaar is. Op Scheldenniveau wordt een traject naar een globaal toeristisch-recreatief intergemeentelijk samenwerkingsverband met een sterk onderdeel natuur en natuurbeleving opgestart. Er wordt gestart met de opmaak van een ambitieus plan dat zich richt op het onthaal en de recreatie in de Antwerpse haven.

Interne organisatie

Naast de uitrol van het kader voor projectwerking wordt ook ondersteuning van de projectleiders per SBZ en van de programmacoördinator voorzien. Daarnaast wordt een overzicht van indicatoren opgemaakt om de uitvoering van het Natura 2000-programma op te volgen.

Gebiedsgerichte projecten

Voor het stroomlijnen van de uitvoering en planning van gebiedsgerichte projecten wordt per provinciale dienst een meerjarenplan opgemaakt. Daarnaast worden de instrumenten geïdentificeerd die ter beschikking staan van gebiedsgerichte werking. De verschillende pistes om de huidige projectoproep 'aankoop te bebossen gronden' met middelen van het bossencompensatiefonds voor lokale besturen uit te breiden naar verenigingen en particulieren worden onderzocht.

Het instrument natuurinrichting wordt ingezet met het oog op behoud, herstel, beheer en ontwikkeling van natuur en focust op de realisatie van Europese natuurdoelen. In 2015 wordt verder geïnvesteerd in de uitvoering van lopende natuurinrichtingsprojecten. De belangrijkste investeringen zullen gebeuren in de projecten Zwarte Beek, de Blankaart en Biscopveld. Nieuwe uitvoeringsfasen worden voorbereid in de lopende projecten Smeethof, Bergerven en Zwarte Beek. Ondertussen wordt ook verder gewerkt aan de uitwerking van recent opgestarte projecten (Berlarebroek-Donkmeer en De Liereman) en de voorbereiding van nieuwe projecten (Wellemeersen, Torfbroek, De Maten, Fondatie-Heernisse, Vijvercomplex Hasselt-Genk, Schuddebeurze, Vrieselhof). Via een grondige instrumentenafweging wordt een meerjarenprogramma voor natuurinrichting opgesteld.

De provinciale gebiedsgerichte projecten worden verder uitgevoerd: herstel van het Zwin als intergetijdengebied inclusief de Zwinuitbreiding (West-Vlaanderen), uitbouwen van landschapspark Drongengoed en bossengordel Kluisbos-Hotond-Koppenberg (Oost-Vlaanderen), OZON (Vlaams-Brabant), LIFE+ Most-Keiheuvel (Antwerpen), Bosland, Nationaal Park Hoge Kempen, Duinengordel, LIFE 4watEr, LIFE Pays Mosan en LIFE TOGETHER (Limburg).

Soortenbeschermingsprogramma's

De ligging van de leefgebieden van de Europese en Vlaamse prioritaire soorten moet binnen en buiten de Speciale Beschermingszones (SBZ's) gekend zijn. Dit vormt een belangrijk aanknopingspunt voor het te voeren beschermingsbeleid, de inzet van middelen (beheerplannen, verwerving, subsidies, beheerovereenkomsten, ...), de opmaak van soortbeschermingsprogramma's (SBP's) ... Het ANB zorgt voor relevante inbreng ter ondersteuning van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) voor afstemming met de SBP's. SBP's worden opgemaakt volgens een met de doelgroepen afgesproken prioriteringslijst. In 2014 werden de SBP's van de Antwerpse haven en de Europese bever vastgesteld. Het actieplan voor 2015 wordt geïmplementeerd. De SBP's voor beekprik, rivierdonderpad en kleine modderkruiper, voor grauwe kiekendief, voor knoflookpad, voor hamster en voor kwartelkoning worden ingediend voor vaststelling. Er wordt een actieplan opgemaakt voor de SBP's van gladde slang, roerdomp en vleermuizen. In overleg met de doelgroepen wordt de prioriteitenlijst herzien en wordt het opmaakproces van de SBP's geëvalueerd.

Bescherming van natuur

Passende beoordeling

De online internettoepassing 'voortoets' wordt gelanceerd voor habitats. Antwoorden op gerichte vragen geven duiding over de noodzaak en de reikwijdte van een eventuele passende beoordeling en kunnen bij een vergunningsaanvraag of planproces toegevoegd worden. Er worden opleidingen georganiseerd voor het gebruik van de toepassing en het luik voor soorten wordt geïmplementeerd.

De praktische wegwijzers zijn een leidraad voor de opmaak van een passende beoordeling. Hierbij worden beslisregels en significantiekaders vermeld. Eens de studie van INBO rond de grens- en streefwaarden afgerond is, zullen de praktische wegwijzers voor betreffende effectgroepen afgerond worden. Er worden opleidingen georganiseerd over het gebruik van de praktische wegwijzers. Voor de soorten wordt een bijkomende praktische wegwijzer ontwikkeld.

Er wordt een business analyse opgemaakt voor de ontwikkeling van een databank passende beoordeling. De databank wordt een gestructureerde bibliotheek met informatie die nuttig is bij het opstellen van een passende beoordeling.

Bestaande informatie over werkzame mitigerende maatregelen wordt verzameld in de context van de praktische wegwijzers en de uitbouw van de databank passende beoordeling.

Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)

Voor de reductie van stikstof werd gestart met een programmatorische aanpak. Er wordt een voorlopige PAS (VPAS) opgemaakt, een plan dat aangeeft welke extra emissiereducties kunnen gerealiseerd worden en welke herstelmaatregelen in een eerste fase worden genomen. In de overgangsfase wordt verder gewerkt met het significantiekader zoals vastgelegd in de omzendbrief en de praktische wegwijzer. Daarnaast wordt de taakstelling per sector gedefinieerd in verhouding tot het proportioneel aandeel in de deposities. De VPAS is de voorloper van de definitieve PAS (DPAS).

Het regiebureau PAS werd ondergebracht bij het ANB. Het ANB zorgt ervoor dat het regiebureau uitvoering kan geven aan de opdrachten, zoals die werden uitgeschreven door de Vlaamse Regering. Daarnaast staat het ANB in voor de opvolging van de werkzaamheden van het regiebureau en de feedback daarvan naar het overleg met de leidend ambtenaren en/of kabinet.

Per SBZ wordt een traject uitgezet voor het operationaliseren van het benodigde herstelbeheer. Dit traject behelst een analyse van de landschapsecologische werking van de SBZ, het lopend herstelbeheer, scenario-ontwikkeling rond benodigd herstelbeheer en tenslotte toewijzing en operationalisering van bijkomend herstelbeheer.

Er wordt onderzocht of voor andere thema's eveneens een 'programmatorische aanpak' wenselijk is (bijvoorbeeld grondwaterwinning, verontreiniging oppervlaktewater).

Budget

Het budget dat nodig is om het Natura 2000-programma uit te voeren wordt berekend op basis van de geactualiseerde Implementatienota. Hiervoor is een grondige aanpassing nodig van de bestaande budgetnota's voor de Europese natuurdoelen en PAS.

Er wordt een voorstel van afwegingskader opgemaakt voor beslissingen rond aankoop, inrichting, beheer en subsidies voor terreinbeherende verenigingen en andere initiatiefnemers met focus op de realisatie van de natuurdoelen.

Het Prioritised Action Framework wordt geactualiseerd zodat de meest recente evoluties met betrekking tot de natuurdoelen en de PAS als geheel erin geïntegreerd worden.

De ANB-werking (projecten, processen en gebiedsgericht) wordt gescreend om in kaart te brengen waar grensoverschrijdende en Europese aspecten aan de orde zijn. Vervolgens worden afspraken gemaakt rond kennisdeling, afstemming en coördinatie.

Op basis van de lokale overleggrondes kan duidelijk worden welk lokaal bestuursniveau duidelijke ambities heeft om lokaal een stuwende, stimulerende of trekkende rol te spelen. Er wordt een aanpak ontwikkeld om deze besturen te coachen en te begeleiden.

OD 1.3: Het ANB werkt mee aan het voorkomen en onder controle houden van schade en overlast door soorten

Schade en overlast gaan hand in hand met het samenleven met natuur. Voor bepaalde soorten is beheer noodzakelijk omdat ze schade veroorzaken, de biodiversiteit verstoren, hinder veroorzaken, of de volksgezondheid kunnen bedreigen. Doordat we als maatschappij enerzijds meer vervreemden van de natuurlijke omgeving en er anderzijds soorten zijn die zich aanpassen aan een verstedelijkte omgeving, is de omgang met schade en overlast het laatste decennium sterk naar de voorgrond geschoven. Het beleid rond schade en overlast is dan ook voortdurend in ontwikkeling. De belangrijkste pijlers worden gevormd door een goede communicatie en sensibilisatie, de implementatie van een adequaat bewakings- en preventiebeleid, een gedragen en billijke schaderegeling en de mogelijkheid tot inzet van populatiebeheer.

Binnen deze operationele doelstelling wordt gefocust op:

- Invasieve exoten
- Beschermde soorten
- Schaderegeling
- Wildedierenziekten

Projecten 2015

Invasieve exoten

In 2015 treedt de Europese Verordening invasieve exoten in voege. Dit zal ook de focus van het Vlaams beleid enigszins bijstellen. Op basis van de Belgische overleggroep invasieve exoten wordt nagegaan in hoeverre we als lidstaat al aan de Verordening voldoen en welke bijkomende inspanningen nodig zijn. Deze analyse vormt de insteek voor de evaluatie van het meerjarenprogramma exoten en de basis voor het implementatietraject. Zo verplicht de verordening de lidstaten om een structureel monitoringsysteem voor invasieve exoten op te stellen. Dit monitoringsysteem wordt ontwikkeld door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO) in overleg met het ANB.

Het haalbaarheidsprotocol wordt op basis van de interne evaluatieronde verder op punt gezet en wordt geïntegreerd in Ecopedia, het online kennisdelingsplatform voor groenexpertise. Zo is het protocol beschikbaar voor alle terreinbeheerders in Vlaanderen. Het protocol wordt voorgesteld tijdens een algemene infosessie rond invasieve exoten naar aanleiding van de Europese verordening.

Het post-Life plan van het AlterIAS project wordt verder opgevolgd. De website wordt onderhouden en nieuwe inschrijvingen worden behandeld. Daarnaast wordt het AlterIAS project blijvend gepromoot op studiedagen, infosessies en via Ecopedia.

Beschermde soorten

Voor de steenmarter heeft het ANB in 2014 een actieplan uitgewerkt dat moet leiden tot preventie van schade aan auto's, woningen en pluimvee. Het actieplan voorziet de ontwikkeling van een informatiepakket of opleiding op maat voor verschillende betrokken sectoren zoals garagisten, aannemers, adviseurs, gemeenten, ... Op die manier kan een betere ondersteuning worden geboden aan de burger bij effectieve schadegevallen. De verschillende acties uit het plan worden geoperationaliseerd en het plan wordt geëvalueerd.

Voor bepaalde soorten zoals de bever zal de opstart van een actief populatiebeheer op een bepaald moment onvermijdelijk worden. Beheer van beschermde soorten is een delicaat onderwerp. Daarom werd een afwegingskader uitgewerkt in overleg met de doelgroepen.

De ontwerpvisie standganzen wordt gefinaliseerd. De aanpak van standganzen in eigen gebieden wordt op deze visie afgestemd en de visie wordt gehanteerd als basis voor adviezen aan derden. De visie vormt het uitgangspunt voor het brede overleg met de maatschappelijke actoren om zo tot een gebiedsdekkende en structurele aanpak voor standganzen in Vlaanderen te komen.

In 2014 werd de beheerregeling voor grote meeuwen aan de kust vastgesteld. De uitvoering van deze beheerregeling wordt gecoördineerd door het ANB. De beheerregeling bevat een afwijking en een kader tot de aanpak van overlast veroorzaakt door zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw. Daarnaast wordt ook het voedselaanbod aan land en op zee aangepakt en wordt verder onderzocht of een alternatieve broedlocatie kan worden voorzien.

Schaderegeling

In samenwerking met het Agentschap Duurzame Landbouwontwikkeling en de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) wordt momenteel bekeken of de huidige schaderegeling volstaat in gevallen met regelmatig terugkerende schade. Er wordt nagegaan of de huidige aanvraagprocedure in dergelijke gevallen kan versoepeld worden en/of de berekening van de vergoedingen eventueel dient aangepast te worden.

Van de ontvangen aanvragen tot schadevergoeding wordt jaarlijks een overzicht gemaakt. Dit rapport vormt een leidraad om specifieke aandachtsoorten naar voor te schuiven, wat als basis kan dienen voor bijkomende sensibilisatiecampagnes in het kader van de Code Goede Praktijk en het project 'Natuur als Goede Buur'. Het evaluatiedocument vormt ook de basis voor de evaluatie van de preventieve maatregelen opgenomen in de Code Goede Praktijk.

Het e-loket zal geoptimaliseerd worden. De voornaamste focus is het gebruiksvriendelijker maken en de administratieve last voor de burger verminderen. Via de koppeling met een operationeel en geoptimaliseerd dossieropvolgingssysteem zal de burger ook op elk moment de status van zijn schadedossier via het e-loket kunnen nagaan.

Naar aanleiding van de goedkeuring van de Code Goede Praktijk preventieve maatregelen worden diverse thematische infomomenten georganiseerd voor de doelgroepen. Het ANB neemt deel aan de landbouwbeurzen Agriflanders en Agribex. In een gezamenlijke infostand met het Departement LNE, de VLM en de VMM zal het ANB de boodschap 'Natuur als Goede Buur' overbrengen naar landbouwers en andere mensen uit de landbouwsector. Er komt een demonstratie van het e-loket Fauna en Flora.

Wildedierenziekten

Om tegemoet te komen aan enkele belangrijke Europese verplichtingen organiseert het ANB surveillances van ziekten bij in het wild levende dieren in Vlaanderen. Doelgebied zijn die ziekten die een belangrijke impact kunnen hebben op de landbouweconomie van gedomesticeerde dieren, de volksgezondheid of het natuurbehoud. In 2015 worden ten behoeve van de landbouweconomie surveillances uitgevoerd bij grofwild van Brucellose, de ziekte van Aujeszky, Klassieke Varkenspest, Afrikaanse Varkenspest en Tuberculose. Dankzij dergelijke surveillances wordt België gevrijwaard van mogelijke economische handelsbeperkingen. Ten behoeve van volksgezondheid worden surveillances uitgevoerd van Echinococcus multilocularis bij de vos en Aviaire Influenza bij in het wild levende vogels. Ten behoeve van natuurbehoud worden surveillances uitgevoerd van Chytridiomycose en Ranavirose bij amfibieën.

Voor Klassieke en Afrikaanse Varkenspest bij everzwijnen wordt een gewestelijk en federaal afgestemd crisisplan opgemaakt dat na goedkeuring zal worden vertaald in een operationeel

crisisplan voor Vlaanderen. Er wordt een uitvoeringsbesluit opgemaakt ter operationalisering van het crisisplan Klassieke en Afrikaanse Varkenspest bij everzwijnen. Het protocol van de surveillance van Aviaire Influenza bij in het wild levende vogels wordt geactualiseerd om optimaal afgestemd te zijn op het in 2014 geactualiseerde federale protocol.

2.5.2. SD 2: Het agentschap verhoogt de beleving van natuur

Met deze doelstelling wordt beleving van 'natuur' in de meest brede betekenis van het woord beoogd. De operationalisering gaat verder dan de domeinen van het agentschap. Er moet een cyclus ontstaan van effectiever plannen, realiseren en toetsen om efficiënt projecten te realiseren. Ook transparantie naar partners is noodzakelijk: zeggen wat we doen en doen wat we zeggen. Daarnaast moet ervoor gezorgd worden dat de maatschappij zich bewust wordt van alle baten van de natuur en hier ook naar handelt (respect, maximale benutting). Binnen deze strategische doelstelling wordt gefocust op beleving van natuur en op het voorzien van natuur in en rond de stad.

Het contact met de natuur bij uiteenlopende doelgroepen wordt gestimuleerd, terwijl het evenwicht tussen toegankelijkheid en draagkracht van de natuur gewaarborgd wordt. Er wordt extra aandacht besteed aan de vrijwaring van de meest kwetsbare gebieden met een hoge, reële of potentiële recreatiedruk. Natuur moet in principe steeds toegankelijk zijn, behalve daar waar extra bescherming nodig is.

Voor deze doelstelling werd een analyse gemaakt van de positieve en negatieve aspecten in het heden en in de toekomst:

Sterktes
<ul style="list-style-type: none">
• Bestaande succesverhalen, beste praktijken en samenwerking met partners binnen eigen terreinen.
• 'Natuur in je buurt' is een sterk sensibiliseringsinstrument met maatschappelijke en politieke interesse.
Opportunities
<ul style="list-style-type: none">
• Groot draagvlak voor beleving en toegankelijkheid.
• Evolutie van 'toegankelijk als toegelaten' naar 'toegankelijk behalve als niet toegelaten'
• Enkele visibele projecten zorgen voor exponentieel toenemende interesse.
• Rotatie van specialisten in de provincies voor interne kennisdeling.
• Relatiebeheer met lokale partners structureel uitbreiden.
Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none">
• Gastheer zijn gaat verder dan basisvoorzieningen. Meer aandacht voor de wijze waarop je het verschil maakt/verrast met betrekking tot de toegankelijkheid in de domeinen.
• Natuur in je buurt afstemmen op maatschappelijke noden door zichtbare en concrete resultaten en verhoogde inzet op kennisdeling
• Van ad hoc naar structurele werking om stedelijke en randstedelijke groenprojecten te ondersteunen en realiseren.
Risico's
<ul style="list-style-type: none">
• Verschuiving van grote structurele partners naar kleinere partners zoals lokale besturen.
• Subsidiariteitsprincipe: verschuiving naar lokale en kleinschalige projecten: de huidige instrumenten en procedures zijn hier onvoldoende op aangepast.
• Grotere projecten rond 'Natuur in je buurt' zijn moeilijker in de beschikbare ruimte in te passen.

OD2.1: Het ANB zet in op een verhoogde beleving van natuur. Het versterkt daarmee de band met bestaande en opent deuren naar nieuwe doelgroepen

De visie op natuurbeleving geeft zowel intern als extern de klijlijnen weer waarbinnen het ANB en de partners de beleefbaarheid en de toegankelijkheid voor natuur voor de komende tien jaar willen ontwikkelen. Het ANB beheert in Vlaanderen ongeveer 70 000 ha parken, bossen en natuurreservaten waarvan 37 300 ha in eigendom en is dus een belangrijke speler in het aanbod van natuurbeleving. Stuk voor stuk zijn deze domeinen belangrijke uithangborden voor het beleid en beheer waar het agentschap voor staat.

Op het vlak van goed onthaal heeft het ANB een reputatie hoog te houden. Die kwaliteit op peil houden, is het uitgangspunt. De toegankelijkheid upgraden naar normen van vandaag is de ambitie. Oog hebben voor nieuwe vragen, nieuwe toepassingen en trends is de uitdaging. Een van die belangrijke uitdagingen is om van een bezoek een 'belevenis' te maken.

Versterkte aandacht voor 'beleving' is belangrijk om een bezoek aantrekkelijk te houden voor overtuigde geïnteresseerden en zelfs onontbeerlijk om een bezoek aantrekkelijk te maken voor nieuwe doelgroepen. Optimalisatie gaat uit van een integrale en geïntegreerde aanpak. Onthaal en toegankelijkheid worden daarbij in de breedste zin geïnterpreteerd en omvatten: bereikbaarheid, (integrale) toegankelijkheid, fysiek en inhoudelijk onthaal, beleving, reëel en virtueel ontdekken, ontspanning... Het onthaalbeleid vertrekt vanuit de ecologische draagkracht van het domein. Het beheerplan en de toegankelijkheidsregeling vormen de basis.

Naast het ANB beheren tal van partners nog eens duizenden hectaren aan natuur. Het is ook de taak van het ANB om in overleg de beleidslijnen uit te zetten over de toegankelijkheid van die overige natuurterreinen. Het ANB draagt bij tot een hoger globaal aanbod. Niet alleen op basis van de geldende regelgeving, maar ook via gezamenlijke afspraken en projecten, nieuwe partnerschappen en door initiatieven te ondersteunen.

Het is eveneens belangrijk om de verwachtingen van de klassieke en nieuwe doelgroepen in kaart te brengen. Door in te zetten op een gefundeerde mix aan instrumenten gekoppeld aan een actieve zoektocht naar nieuwe vormen van beleving en thema's, worden nieuwe of bestaande doelgroepen aangespoord om op een nieuwe manier de natuur te leren ontdekken.

Er wordt op een gestructureerde manier een monitoring opgezet die onder andere gebaseerd is op het meten van de bezoekerstevredenheid.

Binnen deze operationele doelstelling wordt gefocust op:

- Toegankelijkheid en tevredenheid monitoren
- Doelgroepverbreding
- Samenwerking en ondersteuning
- Actieve implementatie

Projecten 2015

Toegankelijkheid en tevredenheid monitoren

Er wordt een belevingsindex ontwikkeld die toelaat om voor elk domein de inzet op beleving in te schatten. In de index worden alle aspecten betrokken die een impact hebben op de beleving van een gebied (statuut, bereikbaarheid, toegankelijkheid, onthaal, beleving, communicatie, monitoring, ...). De som van de individuele belevingsindexen leidt tot een index op Vlaams niveau.

Ter ondersteuning van het terreinbeheer worden methodieken en tools ontwikkeld die leiden tot de optimalisatie van de bereikbaarheid, de toegankelijkheid en de beleving in de Vlaamse natuurdomeinen. De methodieken en tools worden getoetst aan pilootprojecten. Voor de optimalisatie van de beleving in de Vlaamse natuurdomeinen wordt een planning opgemaakt. Verder worden acht domeinen XL- en L-domeinen gescreend op de bezoekerstevredenheid op basis van een bestaande tool.

Doelgroepverbreding

Er wordt een pilootproject opgezet waarbij door een koppeling van het toeristische of recreatieve aanbod, met het belevingsaanbod van Vlaamse natuurdomeinen, een aantrekkelijk pakket wordt samengesteld waardoor nieuwe doelgroepen worden bereikt.

Er wordt in minstens één Vlaams natuurdomein een innoverend belevingsgericht programma ontwikkeld en aangeboden. Er wordt vooral ingezet op het ontwikkelen van een projectplan rond het thema 'Sport en Natuur'. Er wordt minstens één belevingsprogramma dat onder die noemer valt, uitgewerkt.

In 2015 krijgt het herdenkingsproject 100 jaar WOI verder vorm conform de vastgelegde pijlers. Het inzaaien van klaproosakkers is de rode draad doorheen het project. Naast eigen terreinen die zich in of in de nabijheid van Vlaamse natuurgebieden bevinden, worden ook partners uitgenodigd om mee in te stappen. De partners worden ondersteund. In het WOI-kerndomein Drie Fonteynen (Vilvoorde) wordt een thema-activiteit georganiseerd in samenwerking met diverse partners.

Als aanzet tot het structureel integreren van natuurbeleving in het aanbod Vakantieparticipatie, worden tien belevingsprogramma's in en met Vlaamse natuurdomeinen uitgewerkt.

Uitgaande van de kartering van paden en infrastructuur voor mensen met een beperking binnen de ANB-domeinen streeft het ANB naar een genormeerd integraal toegankelijk aanbod. Hiertoe wordt een stappenplan opgemaakt en een bijbehorende samenwerking opgezet met Toegankelijk Vlaanderen en Toerisme Vlaanderen. Dit aanbod wordt specifiek ontsloten op de vernieuwde belevingswebsite van het ANB.

Het bestaande concept bivakplaatsen wordt geëvalueerd om zicht te krijgen op het gebruik door het jeugdwerk. Deze evaluatie moet meer duidelijkheid verschaffen over een eventuele bijkomende vraag/nood naar vaste bivakplaatsen in natuurdomeinen. Op basis van een behoeftenstudie wordt een overzicht samengesteld van mogelijke bijkomende bivakplaatsen.

Het aanbod aan zomerspeelzones zal voor het derde jaar op rij geoptimaliseerd worden door de aanduiding van extra zones in de onmiddellijke buurt van hoge concentraties spelende jeugd tijdens de zomervakantie. Waar mogelijk worden zomerspeelzones opgenomen in het permanente aanbod via de opmaak van toegankelijkheidsregelingen. Aan gemeenten en andere openbare besturen zal aandacht gevraagd worden voor het bestaande concept en zal de mogelijkheid geboden worden om

ook aan te sluiten bij het aanbod voor de jeugd dat ontsloten wordt via de website van het agentschap.

Samenwerking en ondersteuning

Andere terreinbeheerders worden ondersteund om een eigen belevingsaanbod te ontwikkelen, afgestemd op de draagkracht en de functionaliteit van het gebied. Binnen dit traject wordt duidelijkheid geschept over praktische en juridische mogelijkheden van natuurbeleving.

Actieve implementatie

Een meerjarenplanning focus 2020 voor de inrichting van domeinen wordt uitgetekend, mee op basis van de resultaten van de screening van domeinen. De planning wordt duurzaam ingepast en geïmplementeerd in het reguliere beheer. De meerjarenplanning werkt voort op de initiatieven die in het verleden zijn opgestart.

Binnen de inrichting van de Vlaamse natuurdomeinen als uitvalsbasis voor een kwalitatieve natuurbeleving speelt een slim beleid rond de ontwikkeling en invulling van onthaalpoorten een cruciale rol. Die onthaalpoorten (en –punten) zijn immers per definitie de belangrijkste contact-, start- en gidspunten voor de natuurbeleving. Om deze cruciale punten kwaliteitsvol in te richten en op te volgen wordt een specifiek prioriteitenplan opgesteld.

Kasteel ter Rijst wordt in samenwerking met de partners van cultuur, Toerisme en Vlaamse rand een oase van rust. Het gebouw wordt gerestaureerd tot een locatie voor “artists in residence”. Daarnaast komt er een Bed & Breakfast die toegankelijk is voor het ruime publiek, ingebed in één van de mooiste parken die de Brusselse rand rijk is. In de eerste fase wordt gezocht naar akkoorden voor de uitvoering van het project.

OD2.2: Het ANB faciliteert en realiseert meer en beter groen in en rond de stad

De operationalisering van deze doelstelling gebeurt in de vorm van het project 'Natuur in je buurt'.

De initiatieven richten zich op:

- innovatie en creativiteit
- kennisontwikkeling, kennisdeling en opleiding
- communicatie en netwerking
- projecten en initiatieven op het terrein.

Netwerken opbouwen en samenwerkingen en partnerschappen aangaan, zijn hierbij cruciaal.

Het project Natuur in je Buurt biedt een ondersteunend kader dat de realisatie van meer en beter stedelijk groen faciliteert en wil bij uitstek vernieuwend en creatief werken door nieuwe concepten uit te denken, die concepten samen met creatieve partners te realiseren en/of door op een innovatieve en creatieve manier te communiceren over het project. Natuur in je Buurt detecteert vernieuwende en creatieve concepten rond stedelijk groen en probeert ze in samenwerking met partners toe te passen en uit te voeren.

Natuur in je buurt blijft inzetten op de ontwikkeling, uitwisseling en terbeschikkingstelling van kennis, expertise en faciliteiten en werkt vanuit de wetenschap dat stedelijk groen heel wat baten en voordelen heeft (urbane ecosysteemdiensten).

Stedelijk groen levert een belangrijke bijdrage aan de manier waarop we de ruimte in Vlaanderen plannen via het instrument 'stedelijk groenplan'. Natuur in je Buurt covert ook de randstedelijke gebieden in Vlaanderen. We zetten actief in op de realisatie van stads(rand)bossen en groenpolen. Het ANB neemt bij deze projecten de rol op van trekker, ondersteuner of facilitator. Naast de realisaties door het ANB, worden steden en gemeenten ook gestimuleerd om meer stadsbossen en groenpolen te realiseren.

We ontsluiten, verspreiden en promoten bestaande realisaties en ervaringen opdat ze kunnen dienen als inspiratie voor nieuwe initiatieven. We geven het bestaande netwerk van stedelijke groenspelers een gezicht.

Er wordt gestreefd naar een werking op maat van de provincies die stadsbossen en groenpolen, aanleg van groen in de verstedelijkte ruimte of creatieve en experimentele projecten kan omvatten. Het relatiebeheer van de provinciale diensten wordt uitgebreid en geoptimaliseerd in kader van Natuur in je buurt. Voor de relatiebeheerders van het ANB wordt een aantrekkelijk en gebruiksvriendelijk portfolio ontwikkeld dat een overzicht biedt van de reeds geleverde producten en diensten binnen Natuur in je Buurt en zo een weergave is van de verschillende aspecten van het programma Natuur in je Buurt.

Na een grondige herdenking van het visie- en werkingsmodel biedt een aangepast instrumentarium (conform het subsidiariteitsprincipe en het doelmatigheidsprincipe) de nodige middelen om actoren financieel bij te staan bij de realisatie van stedelijk groen. Een nieuw systeem van subsidiëring maakt het mogelijk om de beste ideeën naar voren te halen.

Binnen deze doelstelling wordt gefocust op:

- Realisatie van stads(rand)bossen en groenpolen
- Opzetten van initiatieven die leiden tot meer en betere natuur in de buurt
- Kennisontwikkeling, kennisdeling en opleiding

Projecten 2015

Realisatie van stads(rand)bossen en groenpolen

In de rand rond Brussel zetten we in op de ruimtelijke uitdagingen om 200 ha bijkomend openbaar toegankelijk groen te realiseren en de huidige open ruimte te vrijwaren en te verbeteren. Dit draagt eveneens bij tot de leefbaarheid van de streek, benadrukt het Vlaams karakter en de toeristische ontwikkeling. We werken verder rond de drie groenpolen uit de flankerende maatregelen van het Vlaams Strategisch Gebied rond Brussel (VSGB).

Volgende concrete realisaties staan op het programma voor de realisatie van groenpolen:

Vlaams-Brabant

Op het programma voor de verdere ontwikkeling van de Noordelijke groenpool staan de realisatie van een fietswandelbrug in Vilvoorde en het verderzetten van het compensatiedossier voor het Witte Kinderbos. In de Westelijke groenpool worden de Wolfspuiten uitgebreid en ingericht als topgebied voor de realisatie van de natuurdoelen. De ontwikkeling van het stadsrandsbos Asse wordt bekeken. Voor de Zuidelijke groenpool wordt een intergemeentelijke Stichting Zoniën opgericht en wordt een toeristisch-recreatief project onthaalpoorten Zoniën opgezet met specifieke aandacht voor Groenendaal, Jezus-Eik en Tervuren. Het ingediende dossier voor de Unesco-erkenning van het Zoniënwoud wordt verder uitgewerkt en in het Life+-project rond connectiviteit Zoniën wordt werk gemaakt van een ecoduct.

Oost-Vlaanderen

Het Parkbos is een van de belangrijkste stadbosprojecten in Vlaanderen. Het parkbos is een multifunctionele groenpool in de rand van Gent van ongeveer 1.200 ha. Momenteel is de groenpool in volle ontwikkeling. In 2015 wordt de aanleg van het tweede portaal voorzien, namelijk het portaal Den Beer in cofinanciering met het Agentschap voor Wegen en Verkeer. Verder wordt een speelbos aangelegd als onderdeel van de boskern Scheldevelde in De Pinte.

Het inrichtingsplan groenpool Vinderhoutse bossen kadert in de realisatie van het landinrichtingsproject Leie en Schelde voor het noordelijk meer gesloten gebied van het kouterbulkenlandschap van Leie en Kale. Het inrichtingsplan heeft de realisatie van een van de vier groenpolen rond Gent als doel. Hierin is 155 ha bosuitbreiding inbegrepen. Het inrichtingsplan omvat maatregelen voor behoud van het bestaand bos, bosuitbreiding, natuurbehoud- en ontwikkeling, verbeteren van de landschappelijke structuur, recreatief medegebruik en mobiliteit.

Voor de groenpool Oud Vliegveld wordt een inrichtingsplan opgemaakt.

Antwerpen

De omgeving van de Beneden-Nete ten zuiden van Lier vormt een groene oase met een belangrijke natuurlijke, landschappelijke en recreatieve waarde. De huidige natuurwaarden, de ambitie van de stad om een stadsbos te ontwikkelen en de geplande natuurontwikkelingsprojecten vanuit het Sigmaplan vormen voor het ANB een belangrijke aanleiding om samen met haar partners een geïntegreerde, duurzame gebiedsvisie op te maken voor de ruimere omgeving van de Netevallei ten zuiden van de stad.

Een aanzet van visieplan vormt een eerste stap om met de betrokken actoren een gedragen gebiedsvisie te ontwikkelen. Het plan is vanuit overleg met de actoren voor aanpassing en verfijning vatbaar. Deze visie moet uiteindelijk resulteren in concrete ingrepen op vlak van natuurontwikkeling, bosuitbreiding en zachte recreatie.

Opzetten van initiatieven die leiden tot meer en betere natuur in de buurt

De ruimtelijke planning op en rond de campus van UHasselt wordt op een geïntegreerde manier bekeken en opgewaardeerd. Belangrijke aspecten zijn de groeninrichting, de waterhuishouding, de mobiliteit en de landschapsbeleving.

Er wordt onderzocht of in de bossen van Gruitrode een 100-tal Cosmopolitan Chickens van Koen Vanmechelen kunnen vrijgelaten worden in een omheind bos. Er zal wetenschappelijk onderzoek verricht worden naar de genetische effecten van het vrijlaten van deze dieren door de Universiteiten van Amsterdam en Hasselt. Maatschappelijke discussies zoals exoten, predatie,... zullen via dit kunstproject bespreekbaar worden gemaakt. Tevens is het kunstproject een metafoor voor de mensheid: wat is vrijheid, wat is wildernis, big brother is watching us,...

De initiatiefnemer van het project LOC de vlinder is de Lommelse Ondernemers Club, een vereniging die bijna 200 bedrijven groepeerd binnen het grondgebied van de stad Lommel. Samen met de stad en het ANB worden bedrijven ondersteund in de ecologische inrichting van hun groeninfrastructuren. Hierdoor ontstaan functionele natuurverbindingen tussen omliggende natuurgebieden en wordt hoogwaardige natuur geïntegreerd in de grote bedrijventerreinen. De rijke dagvlinderfauna in de regio werd gekozen als ambassadeur voor het project.

In het Interreg-projectvoorstel B2B wordt ingezet op ecologische inrichting van industrieterreinen in functie van lokaal biodiversiteitsbehoud, het realiseren van natuurverbindingen en het verlagen van de kosten en milieu-impact van het groenbeheer. Vanuit het ANB worden de casus Bosland in de provincie Limburg en enkele bedrijventerreinen in de provincie Antwerpen, samen met bedrijventerreinen in de Nederlandse provincie Noord-Brabant uitgewerkt als een euregionaal netwerk van groeninfrastructuur binnen bedrijventerreinen.

De landcommanderij van Alden Biesen te Bilzen is een cultuurcentrum van de Vlaamse overheid te midden een historische parkomgeving en omliggend landschap. Het ANB is, in samenwerking met de partners, verantwoordelijk voor het groenbeheer op de site. Naast het reguliere onderhoud proberen we met gerichte investeringen Alden Biesen verder uit te bouwen tot een voorbeeldsite voor Harmonisch Park- en Groenbeheer.

Eind september is het Parking Day. Dan worden parkeerplaatsen parkjes voor één dag. Ook het ANB wil opnieuw zeker één parkeerplaats omtoveren in een parkje-voor-één-dag. Op die manier wil het ANB laten zien dat kwaliteitsvolle natuur mogelijk is op kleine en onverwachte plekken.

De beleids- en beheerkennis rond natuurlijke begraafplaatsen wordt opgehelderd. De verschillende soorten natuurlijke begraafplaatsen worden gedefinieerd en er wordt een inventaris gemaakt van te vergroenen begraafplaatsen in Vlaanderen. Het ANB doet onderzoek naar de mogelijkheden op eigen terreinen. Er wordt een analyse gemaakt van de betreffende wetgeving en waar nodig aanpassingen voorgesteld. Er wordt gewerkt aan kennis- en expertisedeling en inspiratie rond dit thema via de sites Ecopedia en Natuur in je buurt, via opleidingen en safari's.

Kennisontwikkeling, kennisdeling en opleiding

Er komen een nieuwe visie en een nieuw werkingsmodel voor Natuur in je buurt dat uitspraak doet over de relevantie en betekenis van het ANB rond dit thema. De verhouding tot de doelgroepen in dit kader wordt herbekeken samen met de manier van het bieden van financiële ondersteuning. Er wordt een portfolio ontwikkeld met de producten en diensten van Natuur in je buurt.

Samen met het verschijnen van de nieuwe handleiding 'opmaak van een stedelijk groenplan', zal er een bijbehorend opleidingstraject uitgezet worden. In de actualisatie van de handleiding stedelijk

groenplan worden de resultaten van het onderzoek naar de mogelijkheden van privaat groen en het tuinencomplex geïntegreerd.

De studie rond ecowijken zal op een interactieve en multimediale manier gebracht worden naar geïnteresseerden (bouwondernemingen, steden en gemeenten, architecten, ...). Een geschikt concept wordt uitgewerkt.

In 2015 worden drie bijkomende vademecums voorbereid: het technisch vademecum heesters, het technisch vademecum ontwerp en het vademecum gebouwen en groen.

Van 14 tot 22 maart vindt in Gdansk de Vlaamse Week plaats met als centrale thema's stadsontwikkeling en maritieme samenwerking. De Vlaamse eregaststeden zijn Mechelen en Gent. Het Agentschap voor Natuur en Bos vervolledigt de programmatie van deze Vlaamse Week door ook het thema stedelijk groen op de agenda te zetten. Samen met de Arteveldehogeschool realiseert het ANB een expo over stedelijk groen in Gent en Mechelen, agendeert het ANB het thema stedelijk groen op het seminarie over 'Town Development and Heritage Protection' en vergroent het tijdelijk een stenen plein in de stad.

Het ANB bouwt haar rol af als trekker van de Dag van het Park en geeft deze door aan partners. Het ANB mobiliseert partners en zet alle neuzen in dezelfde richting op een inspiratiedag.

2.5.3. SD 3: Het agentschap valoriseert de waarde van natuur en maakt ze zichtbaar voor de maatschappij

Van de drie pijlers van het duurzaam ondernemen is er een die op vlak van natuur in wisselende mate aan bod komt: het economische aspect of de waarde van natuur. Waarde kan hierin verschillende betekenissen hebben. Binnen deze strategische doelstelling maken we de diensten die natuur levert zichtbaar voor de maatschappij en wordt de waarde van deze diensten waar mogelijk omgezet in monetaire waarde.

Deze doelstelling wordt geoperationaliseerd in vier luiken:

1. Optimalisatie beheerpraktijken en adaptief beheer
2. Kwalitatief aanbod van duurzaam gebruik van natuur
3. Werking rond ecosysteemdiensten
4. Vermarketing van natuur

Voor deze doelstelling werd een analyse gemaakt van de positieve en negatieve aspecten in het heden en in de toekomst:

Sterktes
<ul style="list-style-type: none">
• Bestaand voorbeeld rond de valorisatie van de Natura 2000-gebieden.
• Aanwezige kennis en expertise rond ecosysteemdiensten binnen het agentschap.
• Rond drie ecosysteemdiensten werd nu al een jarenlange werking opgebouwd: hout, visserij en jacht.
Opportunities
<ul style="list-style-type: none">
• Het concept ecosysteemdiensten leeft binnen verschillende overheden en organisaties, de basis voor draagvlak is gelegd.
• Steeds meer internationale aandacht voor de baten van natuur.
• Ecosysteemdiensten worden steeds meer meegenomen in businessmodellen.
• Binding van ecosysteemdiensten met actuele thema's als klimaatwijziging en achteruitgang van de biodiversiteit.
• Ecosystemen kunnen meerdere ecosysteemdiensten bevatten. Mogelijkheden voor geïntegreerde uitvoering van de drie strategische doelstellingen.
Aandachtspunten
<ul style="list-style-type: none">
• De lijst van ecosysteemdiensten is erg lang. Er kan niet ingezet worden op alle fronten tegelijk. Een prioritering is aangewezen.
Risico's
<ul style="list-style-type: none">
• Geen analyse van de bestaande markten.
• Bestaat de behoefte van de burger aan projecten rond ecosysteemdiensten?
• Het benutten van een ecosysteemdienst kan ten koste gaan van andere ecosysteemdiensten.

OD 3.1: Het ANB optimaliseert beheerpraktijken door het streven naar een kosteneffectief en adaptief beheer voor een breed gamma van ecosysteemdiensten

De huidige en toekomstige levering van ecosysteemdiensten en het welzijn en de welvaart die er bij horen, vereisen het behoud en de verbetering van de biodiversiteit (het natuurlijk kapitaal). Om een zo breed mogelijk en maatschappelijk relevant gamma van ecosysteemdiensten te kunnen ontwikkelen en aanbieden, is een geïntegreerd beheer van natuur nodig, afgestemd op diverse doelen.

Hierbij wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke kosteneffectiviteit door een optimale combinatie van doelmatigheid en kwaliteit. Om maximaal resultaat te halen bij de realisatie van beheerwerken, moeten de middelen zuinig ingezet worden op die activiteiten die het beste resultaat halen voor het gestelde beheerdoel. De beheerprocessen moeten hierbij zo efficiënt mogelijk verlopen.

Duurzaam beheer vereist doordachte planning waarbij maximaal geanticipeerd wordt op mogelijke evoluties, maar moet ook flexibel rekening houden met inherente onzekerheid en complexiteit. Door te werken volgens de principes van adaptief beheer, het bijsturen van het beheer in functie van wijzigende inzichten en/of externe ontwikkelingen zoals klimaatverandering, milieudrukken, maatschappelijke evoluties... wordt rekening gehouden met de ruimere context waarbinnen natuur beheerd wordt.

Binnen deze doelstelling wordt gefocust op:

- Optimalisatie van beheerpraktijken

Projecten 2015

Optimalisatie van beheerpraktijken

Het ANB heeft al heel wat ervaring opgedaan met QD-beheer (kwalificeren - dimensioneren) van berk. Er zijn voorbeeldbestanden aangelegd en er zijn experimenten opgestart. Deze worden verder opgevolgd. Er is ook een duidelijke conclusie dat QD overal kan opgestart worden waar de verjonging voldoende dicht groeit maar nog niet voorbij het omslagpunt zit en dat QD gemakkelijk kan gecombineerd worden met het realiseren van (Europese) natuurdoelstellingen. Dit jaar wordt verder ervaring opgedaan met QD-beheer met andere boomsoorten. Voorbeeldpercelen worden nu opgestart in alle provincies. Er zal ook ervaring worden opgedaan met het aanplanten van 'kloempen'.

Om de efficiëntie van de houtverkoop te verhogen worden de huidige hoogtemetingen vervangen door diameter-hoogtecurves (HD-curves) opgesteld aan de hand van gegevens uit de bosbeheerplanning. Voor alle ANB-bossen waarvoor metingen werden uitgevoerd, worden in het kader van de opmaak van beheerplannen de HD-curves opgesteld.

OD 3.2: Het ANB streeft naar een duurzaam gebruik of medegebruik van natuur door een divers en kwalitatief aanbod van producten en de optimalisatie van hun afzet

Duurzaam gebruik van natuur gaat over de manier waarop producten en diensten aangeboden worden op de markt, binnen de grenzen van de draagkracht van het ecosysteem. Het gaat voornamelijk om rondhout van diverse kwaliteiten, houtige en grazige biomassa, jacht en visvangst, landbouwproducten...

Door de nodige diversificatie te voorzien in het aanbod van producten die voortkomen uit het natuurbeheer en door te streven naar een bepaalde kwaliteit en continuïteit in dit aanbod, wordt gelijktijdig naar een ecologische, economische en maatschappelijke meerwaarde gestreefd. Zorgen dat de afzet van producten zo optimaal mogelijk gebeurt, bijvoorbeeld door betere vermarkting of alternatieve verwerking, draagt bij tot het duurzaam gebruik en de kosteneffectiviteit van beheer.

Binnen deze doelstelling wordt gefocust op:

- Duurzaam hout
- Duurzame jacht
- Duurzame visserij

Projecten 2015

Duurzaam hout

Voor de ANB-domeinen worden realistische en gedragen houtproductiedoelen opgesteld, meer bepaald de na te streven verhouding van kwaliteitshout en bulkhout, de samenstelling van soorten en sortimenten en hun spreiding doorheen de tijd. De doelen zijn compatibel met de randvoorwaarden en inhoudelijke principes van het geïntegreerd natuurbeheer. Er wordt gestreefd naar een consensus binnen een breed samengesteld expertenpanel.

Het project 'Biomassa als bodemverbeteraar' bracht aan het licht dat een deel van de biomassa afkomstig van natuurgebieden gebruikt kan worden als ingrediënt van potgrond, bodemverbeteraar of compost. Voortgaand hierop wordt in dit project gewerkt op de verfijning van de cascadering van onder andere choppermateriaal, bosstrooisel en plagsel voor potgrond. Dit project sluit aan bij het beleidsplan biomassa(rest)stromen gecoördineerd door de OVAM en kaderend in de Vlaamse visie en strategie en aanzet tot actieplan voor een competitieve en duurzame bio-economie in 2030. Concreet wordt samen met Vlaamse potgrondproducenten een praktijkproef (afzeefexperiment) opgezet voor het gebruik van choppermateriaal als veenvervanger in de potgrondproductie (inclusief bodemanalyses). Daarnaast wordt nagegaan hoe men dit in het buitenland oplost.

Het ANB speelt flexibel in op opportuniteiten om hout beter te vermarkten (rekening houdend met ecologische draagkracht, wetgeving houtverkoop en wetgeving overheidsopdrachten) binnen het principe van cascadering en voorkeur voor lokale en regionale economie, in eerste instantie openbaar verkopen, erkende kopers en exploitanten, ... Er worden praktijkproeven opgezet.

De productfiche hout wordt gecommuniceerd naar de Vlaamse en lokale aankopers van hout. Er wordt een traject opgezet om het gebruik van duurzaam hout verder te internaliseren binnen het ANB.

Duurzame jacht

Het e-loket fauna en flora wordt verder uitgebreid met nieuwe formulieren. Het betreft het meldingsformulier bestrijding, het meldingsformulier bijzondere jacht, het aanvraagformulier voor een afschotplan grofwild, de aanvraag tot goedkeuring van een faunabeheerplan, de erkenningsaanvraag voor Wildbeheereenheden (WBE's) en het aanvraagformulier voor de basis-en oppervlaktesubsidies voor WBE's. Naast het luik 'ingave' via het e-loket wordt ook het dossieropvolgingssysteem verder uitgewerkt.

Het proefproject rond wilde zwijnen in Limburg is afgerond. De wetgeving is aangepast aan de bevindingen van de afgelopen jaren. In 2015 wordt het beleidsplan verder opgevolgd. Dat betekent concreet dat de wetgeving verder geïmplementeerd wordt en dat de ervaringen uit het proefproject verder over Vlaanderen worden uitgedragen.

Het jachtverlof krijgt een nieuw formaat. Dit gaat gepaard met de digitalisering van de aanvraag. De arrondissementscommissarissen worden opgeleid om de aanvragen te verwerken. De jachtverloven vanaf het seizoen 2015-2016 zullen in het nieuwe format worden uitgereikt.

Duurzame visserij

In 2015 wordt een enquête georganiseerd bij hengelaars op openbaar water waarbij gepeild zal worden naar hun mening over diverse aspecten over het openbare visserijbeleid. Zo zal een bevraging gebeuren naar enkele aspecten van de regelgeving om te peilen naar het draagvlak om een verdere vereenvoudiging te kunnen realiseren. Ook willen we weten hoe de hengelaar denkt over de brochure Vislijn en over de dienstverlening betreffende de online verkoop van de visverloven.

Toegankelijke hengelwaters zijn een prioriteit voor de hengelaars. Op diverse wateren (enkele vijvers en waterlopen in de provincies Antwerpen, Oost-Vlaanderen, Vlaams-Brabant en West-Vlaanderen) worden daarom hengelsteigers aangelegd of worden de waters ingericht voor de visserij. Hiermee kan de hengelaar zijn favoriete visstek vlot en veilig bevissen en worden ecologisch waardevolle zones gevrijwaard.

Het Meetjeslandse krekengebied is een zeer geliefde regio bij vissers. Door een goede ruimtelijke differentiatie tussen de hengelwaters in het Meetjeslandse krekengebied te maken, moet het mogelijk zijn de ecologische voorwaarden te verzoenen met de noden van de hengelaars. De ruimtelijke hengelvisie zal opgemaakt worden in maximaal overleg met de hengelsector. In 2014 is de inventarisatie van de hengelwaters opgestart. In 2015 wordt het overleg op basis van de inventarisatie afgerond en de hengelvisie vastgelegd.

OD3.3: Het ANB maakt ecosystemen zichtbaar, bouwt ze uit en promoot de toepassing ervan

Ecosystemen zijn dynamische complexen van planten, dieren, micro-organismegemeenschappen en het abiotische leefmilieu die interageren als een functionele eenheid. Ze zijn een fundamenteel onderdeel van de biodiversiteit. Naast de intrinsieke waarde van ecosystemen hebben zij ook een functionele waarde, gaande van de voorziening van schone lucht en proper water tot de bestuiving van gewassen en de bescherming tegen overstromingen. Deze functionele waarden worden samen de 'ecosysteemdiensten' genoemd.

De kwaliteit van veel ecosystemen gaat achteruit, zodat deze niet langer de grote verscheidenheid van diensten kunnen leveren waarvan we afhankelijk zijn. Dit kwaliteitsverlies vertegenwoordigt enorme sociale en economische verliezen voor de Europese Unie. Het verlies aan biodiversiteit kost de EU volgens berekeningen van de Europese Commissie 3 % economische groei ofwel 450 miljard euro per jaar.

Ecosysteemdiensten helpen een harmonie te creëren tussen bescherming en duurzaam gebruik en medegebruik van biodiversiteit en ecosystemen. De vraag wordt hoe het natuurlijk kapitaal dat wordt gebruikt, kan behouden blijven op een niveau dat toelaat om blijvend te genieten van de rente ervan: de voor ons welzijn zo belangrijke ecosysteemdiensten. Het vormt zo een kader voor een duurzaam gebruik en duurzame ontwikkeling.

Het ecosysteemdienstenconcept gaat over de waarde van biodiversiteit en ecosysteemdiensten voor de mens. Het is daarbij van belang om niet uit het oog te verliezen dat waardering meer is dan monetaire of zelfs economische waardering. Dit gaat ook over de impact op gezondheid en gedeelde sociale waarden, bijvoorbeeld erfgoed.

De werking rond ecosysteemdiensten concentreert zich binnen volgende domeinen:

- Ondersteuning van het bedrijfsleven bij het identificeren en beheren van risico's en opportuniteiten door de afhankelijkheid van biodiversiteit
- Waarde van natuur meenemen in maatschappelijke kostenbatenanalyses
- Ecosystemen en ecosysteemdiensten en de impact in kaart brengen

Projecten 2015

Pilootproject ondersteuning van het bedrijfsleven bij het identificeren en beheren van risico's en opportuniteiten door de afhankelijkheid van biodiversiteit

Bosland zal samen met Brecon Beacons National Park Authority (UK) en andere partners uit Nederland, Frankrijk, Duitsland en Luxemburg een aanvraag indienen voor een Interregproject. Het project zal specifiek ingaan op multifunctionele inrichting en beheer van natuurgebieden en mogelijkheden tot samenwerking tussen publieke en private beheerders en eigenaars.

Waarde van natuur meenemen in maatschappelijke kostenbatenanalyses

Een betere kennis van de waarde van biodiversiteit en de diensten die ecosystemen leveren aan de maatschappij maakt beter afgewogen beslissingen mogelijk. In samenwerking met het VITO wordt de natuurwaardeverkenner verder uitgebouwd en uitgebreid naar de verstedelijkte omgeving. Het ANB coördineert de verdere ontwikkeling van het instrument en ondersteunt de verdere uitbouw met gerichte studies (bijvoorbeeld hedonische analyse van woningprijzen).

Ecosystemen en ecosysteemdiensten en de impact in kaart brengen

Binnen het Life+project Scalluvia worden natuurontwikkeling en recreatieve infrastructuur geïntegreerd. Om het maatschappelijk draagvlak voor het natuurherstel en de betrokkenheid van de

lokale gemeenschap bij het Natura 2000-netwerk te vergroten, worden de ecosysteemdiensten van het gebied in kaart gebracht en gekwantificeerd. Hiervoor zal de natuurwaardeverkenner gebruikt worden.

OD3.4: Het ANB vermarkt producten uit haar domeinen op een duurzame manier

Als business partner van het ANB zorgt inverde voor de vermarkting van de producten uit de openbare natuurdomeinen. Naast het innen van de inkomsten uit de verkoop van hout, onderzoekt inverde de rendabiliteit van andere biomassa (bijvoorbeeld gras, houtige biomassa) of van gebouwen en terreinen. Nieuwe vormen van natuurbeleving worden eveneens verkend als mogelijk vermarktbaar product. Het uitbouwen van duurzame projecten samen met partners, staat hierbij steeds voorop.

De werking rond vermarkting focust op:

- inverde als business partner van het ANB
- inverde voert investeringsprojecten uit in het kader van de strategische projecten van het ANB die de kosten-baten verhouding tegenover de huidige situatie verbeteren
- inverde optimaliseert samen met het ANB de processen van de houtverkoop

Projecten 2015

Inverde als business partner van het ANB

Inverde onderzoekt jaarlijks op vraag de rentabiliteit van enkele nieuwe inkomstenbronnen of nieuwe producten. In 2015 zal verder verkend worden in welke mate volgende ideeën uit te bouwen zijn tot commerciële producten: 'Trouwen in de natuur', 'Begraafplaatsen', 'Vergaderen in de natuur' en 'Sport zit in onze natuur'. Waar mogelijk worden deze ontwikkeld en aangeboden.

Daarnaast staat inverde het ANB bij bij de uitwerking van een werkbaar model voor het technisch beheer van terreinen van openbare besturen.

Inverde verkent de mogelijkheden voor samenwerking met de entiteiten van de Vlaamse overheid en met lokale besturen om overheidseigendommen te gebruiken en te ontwikkelen.

Inverde voert investeringsprojecten uit in het kader van de strategische projecten van het ANB die de kosten-baten verhouding tegenover de huidige situatie verbeteren

Inverde gaat commerciële samenwerkingen aan met business partners, die de beleving van de natuur laten groeien voor het publiek, tegen een marktconforme vergoeding. Ook de bouw van de loodsen van het ANB, wordt door inverde ondersteund. Om deze vastgoedprojecten te beheren, zet inverde een aangepaste organisatorische structuur op.

Inverde optimaliseert samen met het ANB de processen van de houtverkoop

De financiële afhandeling van de houtverkopen van de openbare besturen wordt opgezet en geïmplementeerd. Hiertoe wordt contact opgenomen met de openbare besturen, worden contracten opgesteld en worden de interne processen en IT-systemen aangepast.

2.5.4. Reguliere werking

De reguliere werking van het agentschap bestaat uit een verzameling van processen die ingezet wordt om rechtstreeks de strategische doelstellingen of projecten te realiseren.

Er wordt een onderscheid gemaakt in:

1. **Kernprocessen:** processen die rechtstreeks de missie van de organisatie realiseren en de behoeften van de klanten vervullen. Kernprocessen zijn essentieel om de producten of diensten van de organisatie te leveren.
2. **Ondersteunende processen:** processen die voorzien in de nodige middelen en kwaliteit voor zowel de kernprocessen, de sturende processen als de ondersteunende processen zelf.
3. **Sturende processen:** processen die nodig zijn om de organisatie te besturen, zodat aan de beoogde doelstellingen, de wet- en regelgeving en de controledoelstellingen wordt voldaan.

De reguliere werking wordt opgevolgd aan de hand van indicatoren.

Proces	Beschrijving
KERNPROCESSEN	
A. Leveren van adviezen	
A.1 Brede adviezen	Het leveren van brede adviezen bevat alle adviezen in het kader van ruimtelijke planningsprocessen, vergunningsaanvragen (inclusief beroepsdossiers en boscompensatie), milieueffectrapportage en milieuvergunningen (inclusief beroepsdossiers).
A.2 Specifieke adviezen (in wetgeving voorzien)	Het leveren van specifieke adviezen bevat alle adviezen in de wetgeving voorzien: natuurvergunningen (inclusief beroepen), toegankelijkheid en recreatief medegebruik, opvolging boscertificering en het gebruik van duurzaam geproduceerd hout, alsook materies zoals in de wetgeving voorzien die elders niet vermeld worden.
A.3 Passende beoordelingen	Het adviseren van passende beoordelingen.
B. Vergunnen (incl. erkenningen en machtigingen)	
B.1 Vergunningen/ machtiging	Betreft het beheren van vergunningen, afwijkingen, meldingen inzake gebruik van soorten, het behandelen van aanvragen voor allerlei activiteiten in domeinen in beheer bij het ANB en het afleveren, goedkeuren en opvolgen van diverse machtigingen met betrekking tot bos andere dan domeinbossen, FSC-certificering.
B.2 Erkenningen	Beheren van erkenningsregeling voor exploitanten en kopers van hout en het erkennen van terreinbeherende verenigingen, het aanwijzen Vlaamse natuureservaten en het aanwijzen en erkennen bosreservaten.
B.3 Afwijkingen	Behandelen van aanvragen tot ontheffing op verbod tot ontbossen en afwijkingen bermbesluit.

	Beheren van meldingen voor bestrijding door derden en ontheffingen van de maatregelen van toepassing in het VEN.
B.4 Goedkeuren beheerplannen	Het goedkeuren en het opvolgen van de opvolging van beheerplannen. Hieronder valt ook het terug detecteren van het dossier, nagaan in welke mate het dossier volledig is of niet en het verzoeken om de goedkeuringen te verlenen.
B.5 Beheer van financiële compensaties	Beheren van compensaties in het kader van ontbossingen op administratief en financieel vlak.
B.6 Organiseren jachtexamens	(Ondersteunen bij) het organiseren van jachtexamens.
C. Plannen beheer	
C.1 Voor Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> - Inbreng verzekeren in het integraal waterbeleid en vertalen naar het beleid van het ANB. -Opmaken, opvolgen en uitvoeren van soort specifieke programma's soortenbeschermingsplannen voor soorten; - Opmaak, evaluatie en bijsturing van natuurdoelen; - Beheren van opmaak beheerplannen; - Opmaken, ondersteunen en opvolgen van de uitvoering van beheerregelingen en projecten inzake overlast; - Ontwikkelen van visies inzake Natuur in je buurt; - Adviseren inzake opmaak van wildbeheerplannen.
C.2 Voor lokale component (gebied specifiek)	<p>Bevat zaken die ook onder C.1 vallen, maar dan voor de lokale component.</p> <p>Bevat ook:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Begeleiden bij de opmaak van beheerplannen buiten de eigen domeinen. - Opmaak van visies, beheren van onderzoek en planvorming inzake natuurinrichting. - Leveren van bijdragen in ruilverkavelingsprojecten en landinrichtingsprojecten. - Structureel extern overleg inzake beheer. <p>Inclusief opmaak van visies, beheren van onderzoek en planvorming inzake natuurinrichting.</p>
D. Uitvoeren beheer	
D.1 Uitvoeren van toezicht op eigen patrimonium	Uitvoeren van toezicht in domeinen in beheer bij het ANB en het beheren van dienstgebouwen.
D.2 Plannen en voorbereiden van werken op eigen patrimonium	Betreft het beheren van dienstgebouwen en de patrimoniumdatabank en het plannen en voorbereiden van werken.
D.3 Andere administratieve taken rond eigen patrimonium	Organiseren en beheren van aankoop of vervreemding van ANB-gronden. Tijdelijke verhuur van gebouwen en locaties en de financiële ondersteuning van kortetermijnverhuur gronden. Opmaken en beheren van overeenkomsten en concessies en

	<p>de financiële opvolging van gebruiksovereenkomsten voor gronden van het ANB, alsook vastgoed eigendom in verde en in verde-projecten.</p> <p>Beheren van de administratieve en juridische aangelegenheden, inclusief het opvolgen van schadedossiers (zowel als eiser als verweerder).</p> <p>Uitvoeren en beheren van topografische opmetingen.</p> <p>Organiseren houtverkoop en biomassa, alsook het ingeven in de patrimoniumdatabank.</p> <p>Financiële opvolging houtverkoop en biomassa, alsook het beheren van databanken (o.a. patrimoniumdatabank, houtverkoopdatabank,...)</p> <p>Financiële opvolging bij verkoop van zaden, dieren en schroot (sporadische verkoop).</p> <p>Beheren van administratieve aspecten verbonden aan kuddes.</p>
D.4 Uitvoeren van werken voor eigen patrimonium	Betreft het uitvoeren van werken in eigen regie en het beheren van biomassa en andere beheerproducten, autochtone bomen en struiken en kwekerijen.
D.5 Opvolgen van werken voor eigen patrimonium	Beheren van erkenningsregeling voor exploitanten en kopers van hout en het opvolgen van werken in eigen regie. Opvolgen van werken uitbesteed aan derden.
D.6 Registreren van werken voor eigen patrimonium	Registreren van werken.
D.7 Uitvoeren beheer voor derden	<p>Dit bevat dezelfde processen als onder uitvoeren beheer voor eigen patrimonium (D.1 tot en met D.6), maar die uitgevoerd worden voor derden.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Permanent ontwikkelen, stimuleren en (laten) realiseren van projecten gebiedsgericht beleid. - Opvolgen van de uitvoering van projecten van natuurinrichting. - Opmaken en opvolgen van begroting en boekhouding visserijfonds en ondersteunen Centraal Comité en Provinciale Visserijcommissies. - Coördineren van de uitvoering van projecten inzake het duurzaam gebruik van soorten. <p>Preventie-, controle- en crisisbeheer van ziekten bij in het wild levende dieren.</p>
E. Monitoren beheer (Vlaanderen)	
E.1 Opvolgen van de uitvoering van beheerplannen	Uitvoeren en beheren van bosinventarisatie, natuurinventarisatie en het groepscertificaat boscertificering. Bewaking van ziekten (surveillance), alsook preventie- en controlebeheer van ziekten bij in het wild levende dieren.
E.2 Beheren van monitoring beheer	Beheren van monitoring beheer
F. Financiële tegemoetkomingen	
F.1 Gereguleerde subsidies	Beheren van onder andere: <ul style="list-style-type: none"> - subsidies in het kader van het bosdecreet;

	<ul style="list-style-type: none"> - de samenwerkingsovereenkomst Thema Natuur; - groene tewerkstelling; - erkenning van terrein beherende verenigingen; - de erkenning en subsidiëring van de natuurreservaten; - de erkenning en subsidiëring van de bosreservaten (private bossen); - subsidies inzake HPG-projecten parken, openbaar en stedelijk groen; - erkenningen en subsidies.
F.2 Projectoproep subsidies	Opvolgen van projecten in het kader van Vlaams Fonds Tropisch Bos en beheren van betreffende subsidiëring.
F.3 Ad hoc subsidies	Beheren van subsidies voor particulieren en verenigingen voor beleidsondersteunende werking.
F.4 Schadedossiers	Behandelen van schadedossiers (beschermde soorten en jachtwild).
G. Handhaving	
G.1 Plannen, opvolgen en uitvoeren van handhavingsactiviteiten	Betreft het plannen, opvolgen en uitvoeren van het handhavingsbeleid. Opmaken van een handhavingsplan. Opmaken handhavingsrapport.
G.2 Uitvoeren van handhavingsactiviteiten	Uitvoeren van handhavingsactiviteiten. Behandelen van meldingen inzake mogelijke delicten. Uitvoeren van toezicht en opsporing, inclusief georganiseerde acties. Beheren databanken handhaving.
G.3 Vaststellen en opvolgen delicten of meldingen	Het vaststellen en opvolgen van delicten in toepassing van het milieuhandhavingsdecreet alsook het opvolgen van de strafrechtelijke of bestuurlijke sanctionering van delicten. Inclusief beheren databank. Juridisch ondersteunen inzake handhavingsmateries.
H. Samenwerken en netwerken	
H.1 Actorenoverleg	Overleg met de verschillende actoren, dat georganiseerd wordt door het ANB of in verband en niet gebonden is aan een specifiek dossier: <ul style="list-style-type: none"> - Opvolgen van en participeren in intern en extern overleg - Overleggen met politiediensten, met andere inspectiediensten (FAVV, CITES, bouwinspectie...), met AMMC en VHRM.
H.2 Samenwerkingsovereenkomsten partners	Beheren van processen ter realisatie van de ANB-doelstellingen, in samenwerking met andere partners.
H.3 Opvolgen en participeren in overleg met andere stakeholders	Overleg met de verschillende stakeholders dat georganiseerd wordt door derden en niet gebonden is aan een specifiek dossier, waaraan het ANB of in verband deelneemt: Overleggen met parketten en

	arrondissementscommissarissen. Eigen beleidsdomeinen en andere beleidsdomeinen.
I. Regelgevende kaders	
I.1 Wetgeving eigen beleid	Vorbereiden en opvolgen van regelgeving en beleid. Overleggen met en adviseren van externe instanties inzake handhaving.
I.2 Ruimtelijke afbakening	Beheren van: - de afbakening VEN en IVON; - de aanduiding van speciale beschermingszones. Deelnemen aan ruimtelijke processen en participeren bij de opmaak van RUP's. Uitwerken van een visie inzake natuur, bos en groen en het leveren van een inhoudelijke bijdrage in ruimtelijke processen.
I.3 Wetgeving andere beleidsdomeinen en internationaal	Opvolgen en participeren in internationale en intergewestelijke processen en bijdragen aan het beleid van andere besturen en sectoren.
I.4 Vertalen wetgeving naar interne regelgeving en richtlijnen	Opmaken en opvolgen van beheerlijnen, alsook het overleggen met en adviseren van externe instanties inzake handhaving.
J. Ontwikkelen en managen van kennis	
J.1 Onderzoeksprojecten	Betreft het beheren van beleidsvoorbereidende, -uitvoerende en -evaluerende studies, alsook het coördineren van het beleidsondersteunend wetenschappelijk onderzoek. Betreft KOBE, alsook andere innovatieve projecten (met cofinanciering): Graskracht, VETree, MIP, Efesc.
J.2 Faciliteren kennisdelen	Coördinatie kennisdelen.
K. Administratieve ondersteuning van overheidsopdrachten	Zowel het opvolgen van administratieve en financiële aspecten inzake overheidsopdrachten als het coördineren van voorbereiding en opvolging van overheidsopdrachten.
L. Informatie verstrekken, opleiden en sensibiliseren	
L.1 Externe evenementen (1 locatie, 1 moment)	
L.2 Externe campagnes (op verschillende locaties)	
L.3 Publicaties	
L.4 Digitale communicatie	Onderhouden, uitbouwen en ontwikkelen van digitale media, inclusief de aanlevering van teksten specifiek voor digitale media.
L.5 Uitbouwen van perswerk	

L.6 Organiseren van opleidingen	
L.7 Behandelen van vragen van burgers en parlementaire vragen	Van ontvangst van de vraag en doorverwijzing naar de desbetreffende dienst tot beantwoorden van de vraag.
M. Projectwerking	Alle aspecten van het uitdenken, plannen en realiseren van projecten die niet onder de overige processen vallen, bijvoorbeeld projectmanagement.
N. Leiding geven	
N.1 Leiding geven / coaching	Alle aspecten die behoren tot het leidinggeven met betrekking tot de uitvoering van de kernprocessen
N.2 Aansturing krijgen via overleg, stafvergaderingen	Opvolgen van en participeren in intern en extern overleg, interne organisatie en celvergaderingen.
ONDERSTEUNENDE PROCESSEN	
O. Logistiek / facilitair management	
O.1 Verzendingen en onthaal	onthaal - telefonie dispatching verzending & databeheer in/uitgaande post - pakketten interne administratieve ondersteuning verzorgen van zaalreservaties en catering ANB beheer en boeken van treintickets ANB-personeel verzorging uitleendienst (beamers, gps, poolwagens, ...)
O.2 Wagenparkbeheer	aankoop & beheer dienstvoertuigen - wagenbeleid - rapportering
O.3 Uitrustingsgoederen (kantoor gebonden)	aankoop & beheer van kantoorbenodigdheden, kantoorinrichting aankoop & beheer printerpark MPF - papier & drukwerk aankoop & beheer nutsvoorzieningen (elektriciteit, water, gas)
O.4 Uitrustingsgoederen (persoonsgebonden)	Beheren persoonsgebonden uitrustingsgoederen zoals: aankoop-beheer kledij (uniform-werk-PBM) aankoop-beheer vaste/mobiele telefonie aankoop-beheer uitrustingsgoederen (bv. gps, fototoestel, munitie, kogelvrije vest, ...)
P. Personeel	
P.1 Personeelsbeleid en -coördinatie	Personeelsbeleid en -coördinatie omvat onder meer: - Voorbereiden, coördineren en opvolgen van het personeelsbeleid en van de organisatieontwikkeling. - Voorbereiden en opvolgen van de personeelsdossiers voor de Directieraad ANB - Verzorgen van interne communicatie rond personeelsaangelegenheden en het beheren van het syndicaal overleg.
P.2 In-, door- en uitstroom	Het beheren van aanwervingen, bevorderingen en examens

	(doorstroming) en van aangelegenheden inzake uitstroom.
P.3 Vorming, training en ontwikkeling	Het geven van interne opleidingen Opleiden van handhavers - Voorbereiden en opvolgen van het VTO-beleid - Beheren van vormingsaanvragen - Begeleiden van stagiairs - studenten - Beheren van het onthaal van nieuwe medewerkers - Begeleiden inzake loopbaanoriëntatie - Organiseren en opvolging van prioritaire projecten ontwikkeling & vorming
P.4 Personeelsadministratie	- Verlenen van advies inzake personeelsbeleid en regelgeving - Opvolgen tuchtzaken - Beheren van materies inzake ziekte en arbeidsgeneeskunde - Beheren, opvolgen en rapporteren van personeelsgegevens
P.5 Prestatiemanagement	Opmaken van evaluatiebeleid ifv PLOEG en het coördineren van de planning en evaluatie, alsook het beheren en opvolgen van feedback (bottom-up Evaluatie en -Appreciatie).
P.6 Welzijn	Voorbereiden, opmaken en opvolgen van: - gender- en diversiteitsbeleid / emancipatie - initiatieven inzake anders werken, personeelswelzijn
P.7 Beloning	Voorbereiden, opmaken en opvolgen van beloningsbeleid, alsook het beheren van: - salarissen en maaltijdcheques; - dienstreizen en woon-werkverkeer; - toelagen en vergoedingen.
Q. Intern communiceren	
Q.1 Uitbouwen, beheren, redactie en advies intranet	Uitbouwen, beheren, redactie en advies intranet.
Q.2 Planning, input verzamelen, redactie en versturen digitale nieuwsbrief ANB	Planning, input verzamelen, redactie en versturen digitale nieuwsbrief ANB.
Q.3 Organiseren en ondersteunen van interne evenementen	Organiseren en ondersteunen van interne evenementen.
Q.4 Organiseren en ondersteunen van interne campagnes	Coördineren, uitvoeren en evalueren van interne campagnes.
R. Voeren van een financiële administratie	
R.1 Vastleggen vereffenaar	
R.2 Het boeken van facturen en creditnota's	Het beheren van de uitgavenboekhouding, boeken van facturen en creditnota's. Het administratief verwerken van de bestelbonnen door ingever. Registreren van facturen.

R.3 Innen en opvolgen van ontvangsten	Beheren van de ontvangstenboekhouding.
R.4 Controles op facturatie	
R.5 Het voeren van een boekhouding voor derden	Het bieden van algemene financiële ondersteuning (bijvoorbeeld financieel advies in het kader van Bosland, Duinengordel, kunst in Gaasbeek, Treehouse).
S. Beheren en ontwikkelen ICT	
S.1 Ontwikkelen en beheren van applicaties en databanken	Betreft enkel het IT-matige aspect van de applicaties en databanken. Het beheer van de inhoud dient aan het desbetreffende kernproces worden toegewezen.
S.2 Beheren IT-infrastructuur	
S.3 Ondersteunen van processen inzake GIS	
S.4 Ondersteuning bieden via helpdesk	
T. Organisatiebeheersing	
T.1 Proces- en kwaliteitsbeheer	Proces- en kwaliteitsmanagement - aspecten NAC, beleid en beheer. Inclusief het voorbereiden, bewaken en faciliteren van het kwaliteitsmanagement, alsook het beheren van processen ter realisatie van eigen geïntegreerde domeinen.
T.2 Werken aan preventie- en veiligheid	Beheren van veiligheid en preventie op het werk. Invullen van de rol van vertrouwenspersoon.
T.3 Begeleiden van Interne controle & audits	De tijd die besteed wordt aan het faciliteren van interne controles en audits.
T.4 Organiseren, opvolgen en rapporteren van klachtenbehandeling	
STURENDE PROCESSEN	
U. Secretariaten en staf	
V. Aansturen van de organisatie	
V.1 Opstellen, voorbereiden en opvolgen besluitvorming (MC, directieraad)	
V.2 Voorbereiden in participeren in sociaal overleg	
V.3 Voorbereiden en voorzitten van het Voorzitterscollege	
W. Strategische coördinatie	

W.1 Opvolgen beleids-, beheers- en begrotingscyclus	Voorbereiden, coördineren en opvolgen van de begroting en begrotingswijzigingen.
W.2 Input beleidsnota	Voorbereiden, opvolgen en rapporteren van de beleidsnota
W.3 Opmaken en opvolgen ondernemingsplan	Coördineren, opmaken, bewaken, opvolgen en rapporteren en opvolging ondernemingsplan - aspecten NAC, beleid en beheer.
W.4 Opmaken en opvolgen van afdelingsspecifieke plannen	Opmaken en opvolgen van het communicatieplan, acties en -projecten. Ontwikkelen en uitvoeren van een marketingstrategie voor het ANB.
W.5 Opmaken en opvolgen management (en/of financiële) rapportering	Beheren van de financiële rapportering met betrekking tot beheer en beleid.

3. Randvoorwaarden

Deel 3 Randvoorwaarden biedt een overzicht van de specifieke en reguliere werking van het ANB op vlak van organisatiebeheersing. De projecten en processen uit deel 3 kunnen beschouwd worden als voorwaarden die moeten vervuld zijn opdat het ANB zijn inhoudelijke werking (zie deel 2) efficiënt, effectief, integer, klantgericht en kwaliteitsvol zou kunnen uitvoeren.

3.1. Kennisdeling en vorming

Inverde verzorgt opleidingen voor de werknemers van het ANB en voor de doelgroepen in de natuursector. De opleidingen voor het ANB wil inverde in 2015 nog meer afstemmen op de strategische noden. Daarnaast zorgt inverde voor het standaardiseren, testen en brevetteren van de cruciale vaardigheden in natuurbeheer.

Sinds twee jaar breidt inverde haar aanbod van opleidingen uit naar meer kennisdelende activiteiten. Op die manier wil inverde bijdragen aan het ontwikkelen, verspreiden en behouden van de natuurkennis en -expertise die in Vlaanderen (en Europa) aanwezig is. In 2015 zal inverde focussen op kennismanagement voor het ANB en de verdere uitbouw van het kennisdelingsplatform Ecopedia.

Kennisdeling

Inverde staat namens het ANB in voor een verdere verspreiding van de kennis die ontwikkeld werd vanuit KOBE (KennisOndersteuning bij Beheer en Economie van natuur-, groen- en bosdomeinen), met het oog op een betere valorisatie van natuurbeheer. Dit gebeurt door middel van opleidingen, studiedagen en een infomarkt over de afgeronde KOBE-projecten.

Inverde evalueert het effect van de voorbije KOBE-projecten en stelt op basis van de resultaten van de evaluatie een actieplan voor. Inverde blijft daarnaast alert voor ad hoc opportuniteiten en vragen die kunnen leiden tot nieuwe KOBE-projecten.

Inverde ontwikkelt samen met het ANB en andere partners nieuwe kennis door middel van Europese projecten. Lopende projecten worden verder uitgevoerd (Life+Together, opleiding in de gevangenis) en nieuwe projecten ingediend (Interreg V-project 'Eco2eco' en Interreg V-project '2bConnect'). Daarnaast neemt inverde deel aan Europese overlegstructuren over veilig werken en de houtmarkt (EFESC, Eustafor) en werkt het een nieuw project uit omtrent natuurbegraafplaatsen.

Inverde zet een project op om kennisdeling rond de thema's van de realisatie van de Europese natuurdoelen te bevorderen. De doelgroepen worden geïnformeerd over de ontwikkelingen rond de realisatie van de natuurdoelen (PAS, monitoring en soortenbescherming) en hun rol in het bereiken van de doelen.

Inverde start het proces rond kennismanagement op. Hiertoe worden vijf kritische kennisdomeinen bepaald, waarvan er drie gekozen worden voor opstart in 2015. Per gekozen domein zijn huidige en gewenste situatie in kaart gebracht. Begeleid door een stuurgroep betrekken we (een deel van) de personeelsleden van het ANB bij het opzetten van een systeem rond kennismanagement (large group intervention).

Inverde borgt en verspreidt natuurkennis binnen het ANB en de sector met Ecopedia als neutraal platform. Hiertoe zullen we in 2015:

- Verder uitbreiden van de inhoud van Ecopedia door samenwerking met interne en (Europese) externe partners uit te bouwen.
- Verder vormgeven van Ecopedia als attractief kennisdelingsplatform.
- De processen van het ANB screenen op potentiële kennis die kan gedeeld worden via Ecopedia.

- Aangezien de huidige website van het ANB de nadruk zal leggen op beleving en niet op informatie/kennis, zullen we bekijken hoe we de bestaande kennis in Ecopedia kunnen integreren.

Vorming

Inverde vormt lerende netwerken met deelnemers uit diverse doelgroepen, om zo een efficiënte behoefte-detectie, kennisopbouw en -doorstroming te garanderen. Dit gebeurt via sociale media, maar ook via initiatieven als train je collega.

Train je collega blijft een initiatief met veel potentieel dat op veel vlakken scoort: kennisdeling, collega's en organisatie beter leren kennen, personeelsengagement, talenten in de kijker, ...

Om dit initiatief ook in 2015 te ondersteunen wordt de communicatiecampagne verder uitgewerkt en geperfectioneerd.

Inverde heeft een kwalitatief standaardaanbod voor de beheerder, gericht op een duurzaam, efficiënt en veilig beheer van de groene ruimte, over de thema's 'natuur en de instandhoudingsdoelstellingen', 'materiaal en veiligheid', 'groene economie' en 'wetgeving en beleid'. Dit zowel voor de individuele beheerder als voor de doelgroepen van het ANB, zoals openbare besturen, sociale economiebedrijven, brandweer, bosgroepen, regionale landschappen, studie- en adviesbureaus, landbouwers, exploitanten, boomverzorgers...

Inverde is een competentiecentrum in de natuur-, bos- en groensector. Met het oog op veiliger werken, wil inverde cruciale vaardigheden standaardiseren, testen en brevetteren. Inverde leidt anderen op om de vaardigheden op een kwaliteitsvolle manier aan de doelgroepen over te brengen.

Inverde ontwikkelt innovatieve opleidingspakketten en concentreert zich hier op bestaande kennisleemtes. Inverde bevordert de transfer naar de werkvloer door een voor-en/of natraject in te richten.

Als vormingsorganisatie van het ANB organiseert inverde de opleiding en ontwikkeling van de medewerkers binnen de strategische lijnen van het vormingsplan. In 2015 zal inverde het detecteren van opleidingsnoden verder op punt stellen. Het beperken van het tijdsverloop tussen de gedetecteerde nood en het aanbod is hierbij een streefdoel. Daarnaast wordt het proces van dienstverlening van inverde aan het ANB op vlak van vorming opnieuw uitgetekend en afgestemd.

3.2. Personeel en organisatiestructuur

Centraal binnen personeelsbeleid en organisatieontwikkeling staat de HR-strategie: het ANB koestert talenten die resultaten neerzetten en kunnen samenwerken. Er worden bijkomende inspanningen geleverd om het resultaatgericht werken te optimaliseren.

Er wordt extra aandacht besteed aan het welzijn van de medewerkers op het werk, aan diversiteit en aan gelijke kansen.

Jaarlijks wordt een zelfevaluatie uitgevoerd waarbij de werking van het agentschap onder de loupe genomen wordt. Daarnaast zal de interne controle van het agentschap verder uitgebouwd en geoptimaliseerd worden. De resultaten van de interne audits vormen de basis voor het jaarlijks actieplan rond organisatiebeheersing en maturiteit.

Ook het ANB gaat voor radicaal digitaal. Een goede projectplanning en gefaseerde uitvoering moeten er voor zorgen dat in de toekomst de dienstverlening maximaal digitaal kan verlopen.

Projecten 2015

Talenten

In 2015 komt de uitrol van het talentbeleid op kruissnelheid. Het talentbeleid is gericht op inzetbaarheid, werkbaarheid en wendbaarheid:

- Inzetbaarheid in functie van het kerntakendebat, bezig zijn waarmee we moeten bezig zijn
- Werkbaarheid om mensen langer aan het werk te houden
- Wendbaarheid over de grenzen van de eigen dienst heen.

Het project Elk Talent Telt is de concrete invulling hiervan. De interne werking wordt verbeterd door zowel de organisatie als de individuele talenten te ontwikkelen. Organisatieontwikkeling leidt tot een grotere individuele bijdrage doordat rollen, structuren, processen en werkwijzen op elkaar zijn afgestemd. Individuele ontwikkeling zorgt ervoor dat mensen duurzaam inzetbaar zijn en blijven.

Mensen die langdurig afwezig zijn geweest door ziekte kunnen ondersteund worden bij hun rèintegratie. Dat helpt hen om weer aan te sluiten bij de organisatie en het is goed voor de organisatie omdat op deze manier de inzetbaarheid van mensen toeneemt.

Het project Employer Branding brengt alle acties samen die invulling geven aan het imago van het agentschap als werkgever zodat het agentschap wordt gepercipieerd als een leuke plek om te werken, zowel voor de huidige werknemers als voor toekomstige werknemers. Het project wordt afgerond en opgenomen in het recruiteringsproces.

Werkbaar werk is een voorwaarde voor een positief arbeidsklimaat. Er wordt binnen de organisatie een gestroomlijnde aanpak gepresenteerd rond preventie, herkennen van symptomen van burn-out en ondersteuning bij terugkeer na afwezigheid.

Het ANB wil ook in tijden van bezuinigingen en daling van het aantal personeelsleden toewerken naar een grotere diversiteit in het personeelsbestand. Het diversiteitsplan bevat 12 acties, negen daarvan zijn gericht op de eigen organisatie, drie projecten op maatschappelijke dienstverlening.

Resultaten

De Vlaamse Regering heeft beslist dat het personeelsaantal en het personeelsbudget moet krimpen. Het ANB engageert zich om de besparingsopdracht te realiseren.

Het personeelsplan 2015-2019 is opgemaakt in functie van het kerntakenplan en is de vertaling van bijsturingen in functie-inhoud en organisatiestructuur. In het personeelsplan worden de nodige maatregelen opgenomen om voldoende VTE vrij te maken en vrij te houden om het Natura 2000-programma uit te voeren.

De functiebeschrijvingen van het ANB worden geactualiseerd naar aanleiding van wijzigingen in functies en structuren, vernieuwde instructies en vernieuwde methodieken.

Veiligheid

Via het jaarlijks actieplan veiligheid & welzijn werkt het ANB continu aan een werkomgeving waarin veiligheid, welzijn en erkenning vanzelfsprekend zijn. In het jaaractieplan worden de actie voor continue verbetering bijgehouden. Het jaaractieplan is toegevoegd in bijlage 6.2.

Efficiëntiewinsten

De voorziene besparingen volgens de regeringsafspraken worden doorgevoerd. Voor de processen die niet behoren tot de kerntaken wordt bekeken of ze kunnen worden afgebouwd. Het kerntakenplan wordt verder uitgewerkt. Voor de overige processen wordt bekeken waar er efficiëntiewinsten gehaald kunnen worden in het kader van procesmanagement. De processen die volledig werden beschreven, worden opgenomen in het kwaliteitsmanagement.

In het tijds- en plaatsafhankelijk werken gebeurt de opvolging niet via de prikklok, maar wordt gestuurd op resultaat. Er wordt een traject opgezet om tijds- en plaatsafhankelijk werken mogelijk te maken. Hiervoor zal het prestatie management (Ploeg) de vertrekbasis zijn. Hiervoor worden de nodige afspraken gemaakt over de te behalen resultaten en moet de rapportering eenvoudiger gemaakt worden. De nodige maatregelen worden genomen om deze nieuwe manier van werken ook technisch en ruimtelijk mogelijk te maken. Een goede afstemming tussen een stimulerend HR- en organisatiebeleid, een efficiënt ICT- en informatiebeheer en een vastgoedbeleid en gebouwbeheer is noodzakelijk.

Organisatiebeheersing

Het ANB zal zich ook in 2015 intensief inzetten om de bestaande beheersmaatregelen bij alle thema's organisatiebeheersing optimaal te benutten, te evalueren en bij te sturen. Eind 2014 werd opnieuw een zelfevaluatie uitgevoerd en de verbeteracties die voortvloeien uit de gedetecteerde aandachtspunten en risico's zullen na goedkeuring op de directieraad uitgevoerd worden vanaf januari 2015. Het is de ambitie van het ANB om in 2015 voor een aantal thema's maturiteit 4 te behalen.

Wijziging organisatiestructuur

Tijdens 2015 wordt volop ingezet op het implementatieproces van ANB 2.0, een nieuwe organisatiestructuur. De focus ligt hierbij op het vormgeven van ANB 2.0 met het bestaande personeel, het invullen van de nieuwe functies, en vooral de implementatie van de nieuwe entiteiten.

Interne audit

In 2014 werd beslist om de interne controle activiteit binnen het ANB uit te bouwen. Een eerste stap hierin was het uitvoeren van een organisatiebrede risicoanalyse. Inverde en de relatie met het ANB werden ook opgenomen in de scope van deze oefening. Op basis van de risicoanalyse werden reeds een aantal audits in 2014 uitgevoerd, o.a. betalen van facturen en communicatie- en beslisstromen tussen het ANB en inverde. Een aantal andere audits zijn in 2014 opgestart (vermarkten van gronden, houtverkoop, aankoop van gronden, IT, HR, logistiek,...). De aanbevelingen worden systematisch uitgevoerd en opgevolgd door de directieraad. Er werd een witboek uitgewerkt en gevalideerd omtrent de invulling van de interne controleactiviteit binnen het ANB. In 2015 zal er verder invulling

gegeven worden aan de implementatie van het witboek en zal gestart worden met de uitvoering van het auditplan 2015-2018.

Stakeholdermanagement

Het bestaande stakeholdermanagement wordt geëvalueerd en geoptimaliseerd. Zowel voor het ANB als voor inverte wordt een communicatieplan opgesteld voor de doelgroepen. Het doelgroepenbestand van de betrokken actoren bij de realisatie van de Europese natuurdoelen zal geoptimaliseerd worden. Voor de natuurdoelen wordt ook een kalender gecreëerd met publicaties (en eventueel evenementen) van de doelgroepen.

Informatieveiligheid

Het bestaande informatieveiligheidsplan wordt geëvalueerd en geactualiseerd. Er wordt een actieplan opgesteld voor drie jaar.

3.3. Logistiek

In 2014 werd de uitwerking van enkele verbeterpunten opgestart en werden verwachtingen op verschillende niveaus in kaart gebracht. De ambitie is om nu verder per logistiek thema (wagens, uitrustingsgoederen...) het specifieke procesverloop uit te werken of af te ronden, verder te optimaliseren en indien mogelijk te automatiseren.

Projecten 2015

Ook in 2015 zal verder werk gemaakt worden van het informatieaanbod dat op een overzichtelijke manier op het intranet alle nuttige informatie voor (bijvoorbeeld kledij)verantwoordelijken en eindgebruikers voor alle logistieke processen (o.a. kledij en wagens) zal bundelen. De klachtenprocedure is hier een onderdeel van. In 2014 werd de uitwerking van een procedure opgestart en werd nagegaan hoe klachten geregistreerd, opgevolgd en gerapporteerd kunnen worden. In 2015 zullen de resultaten van het uitgebreid intern overleg gebundeld worden in een nota, na validatie zal duidelijk worden of er al dan niet geïnvesteerd kan worden in automatisatie (programma om klachten te registreren, beheren en rapporteren). Ook het proces uitrustingsgoederen komt aan bod.

Ook in 2015 wordt verder gewerkt aan de praktische wegwijzers. Er wordt gefocust op de processen wagens, kantoomateriaal en kantoorinrichting.

De werking van het Logistiek Informatie Systeem ANB (LISA) zal geëvalueerd worden om na te gaan of een gemakkelijk werkbaar geautomatiseerde vervang-, stock- en bestelmodule in het LISA een meerwaarde voor het ANB is.

In 2015 zullen opnieuw specifieke ANB-raamcontracten voor uniformen en werkkledij worden uitgewerkt en opnieuw worden aanbesteed. De nieuwe richtlijnen merkbeleid Vlaamse overheid worden meegenomen in de nieuwe bestekken. Er worden ook continuïteitsmaatregelen genomen wat kledingartikelen betreft bij de huidige leveranciers tot de nieuwe bestekken gegund zijn (2016) en de eventuele vervangartikelen leverbaar zijn.

3.4. ICT

ANB start in 2015 met een nieuwe ICT-strategie voor de 2015-2020.

De focus komt de volgende 5 jaar te liggen op de uitvoering van de informaticadoelstellingen uit het Vlaams Regeerakkoord en uit de relevante beleidsnota's: de realisatie van de Europese natuurdoelen, de uitvoering van de 2 strategische projecten 'Roadmap 2020' en 'Digitaal Document en -Informatiebeheer' en de verdere verbetering van de efficiëntie van de werking van de ANB-processen.

Onder de slagzin 'Radicaal digitaal' wil het ANB bijdragen aan het doel om alle administratieve transacties tussen overheid en burgers of lokale besturen of ondernemingen via digitale kanalen aan te bieden. Door verdere digitalisering vereenvoudigen we de werking van de overheid in de interactie met haar klanten. Interne en externe processen worden binnen de richtlijnen van de Vlaamse overheid gedigitaliseerd en papierstromen worden zo veel mogelijk afgeschaft. Daarbij investeren we verder in de toepassing van het MAGDA-principe: het ANB vraagt aan burgers en bedrijven geen gegevens waarover ze al beschikt of die ze uit authentieke gegevensbronnen kan halen, bij welke overheid ook. Deze digitale strategie impliceert ook het versneld in de praktijk brengen van 'Open Data', onder andere het publiek beschikbaar maken van de ANB-kengetallen. De vertaling van deze algemene richtlijnen naar concrete ANB-doelstelling gebeurt via het strategisch project "Roadmap 2020".

Om de rapportering over de voortgang van het realiseren van de Europese natuurdoelen up-to-date te houden en hierover te rapporteren dient het ANB heel wat processen bij te sturen en dus ook de ondersteunende programma's aan te passen.

Verder blijft het belangrijk dat de IT-GIS cel efficiëntie verbeteringen van ANB-processen via digitalisering mee ondersteunt.

Bovenstaande doelstellingen delen dezelfde basisdoelstelling: informatie op een digitale manier verzamelen, uitwisselen en verspreiden. Daarom worden deze best ook samen gerealiseerd via het strategisch ANB-project "Digitaal Document – en Informatiebeheer". Via 6 deelprojecten biedt het project een raamwerk aan waarin het grootste deel van de ANB automatiseringsprojecten kan ondergebracht worden. Dit garandeert een uniforme aanpak over alle IT-projecten heen.

In de ICT-strategie is er ook een bijzondere plek voor kwaliteitsvol en projectmatig werken. Sinds de eerste versie van het IT strategisch plan is er op dat vlak een enorme vooruitgang geboekt. Via dit plan wordt er gestreefd naar verdere optimalisatie van de IT-werking.

Projecten 2015

Actualisatie van het strategisch ANB-project "Digitaal Document – en Informatiebeheer". Hiervoor dient het projectplan geactualiseerd te worden, projectleiders voor elk deelproject te worden aangesteld en een algemeen raamwerk waarvan alle toekomstige projecten gebruik kunnen van maken ontwikkeld te worden. De documenten op de netwerkschijven worden gereorganiseerd zodat alle documenten makkelijker vindbaar zijn, documenten maar één keer opgeslagen worden, de juiste versie op de juiste plaats staat en verouderde documenten verwijderd worden. Dit moet ook leiden tot een vermindering van het budget dat aan netwerkopslag wordt betaald. Als pilootproject voor de digitalisering wordt het documentensysteem financiën aangepakt. Als tussenstap naar een volledig digitalisering wordt een uniform postsysteem ingevoerd.

Het ANB intensifieert zijn inspanning voor een digitale communicatie met burgers, bedrijven, organisaties en andere overheden door de digitalisering mee in te schuiven in IT-projecten die geïnitieerd werden naar aanleiding van aanpassingen aan de wetgeving. Voorbeelden zijn de

introductie van het Geïntegreerd Beheer van Natuur en de invoering van de Natuurbeheerplannen. De aanpassing van de regelgeving rond het Programma voor Duurzame PlattelandsOntwikkeling (PDPO) leidt ook tot de ontwikkeling van een nieuwe toepassing waarin de digitale communicatie met de aanvrager wordt versterkt. Ook het de toepassing Wildbeheer wordt via de ontwikkeling van extra formulieren verder uitgebouwd tot een digitaal loket voor uitwisseling van data tussen de jagers, het ANB en het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO).

In 2014 werd een eerste stap gezet naar het digitaal rapporteren. De werking van de projecttool 'APROPOS' zal geëvalueerd worden. Indien nodig wordt een functionele analyse gemaakt voor de nodige aanpassingen. Ook voor de digitale opvolging van processen wordt een functionele analyse opgemaakt. Het systeem voor financiële rapportering wordt geoptimaliseerd. De drie luiken van de rapportering staan in nauw verband met elkaar.

Voor de realisatie van de Europese natuurdoelen worden de overlegrondes op het gebied van data en kaarten verder optimaal ondersteund. De programmatorische aanpak van de ICT ontwikkelingen voor de realisatie van de Europese natuurdoelen moet leiden tot een beter overzicht van de verschillende projecten en hun samenhang en moet uiteindelijk uitmonden in een masterplan waarin beschreven wordt welke databanken nodig zijn, hoe deze met elkaar communiceren en wat de prioriteiten in ontwikkeling zijn. Met behulp van MMIS-budget wordt de online toepassing voortoets verder geoptimaliseerd, wordt een toepassing voor de monitoring van Natura 2000-soorten via meetnetten opgezet en wordt de Natura 2000-website verder uitgebreid.

De noodzaak tot het uitwisselen van data met de databank 'Europese natuurdoelen' en de introductie van Natuurbeheerplannen vragen nieuwe software. De afdeling beheer onderzoekt de mogelijkheden van het pakket CMSi. Indien positief geëvalueerd dient de integratie met bestaande gerealiseerd te worden.

Naar aanleiding van het GRB-decreet dat in de loop van 2015 in werking treedt zal de patrimonium databank aangepast worden en zal ook onderzocht worden welke de impact zal zijn op andere systemen en databanken.

In overeenstemming met de vernieuwde externe communicatiestrategie wordt een ANB-belevingswebsite ontwikkeld. Deze moet de huidige website vervangen.

De servermigratie wordt in 2015 gefinaliseerd. Hierdoor zal het ANB voor de toepassingen over een up-to-date serveromgeving beschikken die klaar is om de toekomstige uitdagingen te kunnen realiseren. Van de vernieuwde technologie wordt ook gebruik gemaakt om "ANB in kaart" te vernieuwen en uit te breiden.

Het 'Lync' proefproject wordt verdergezet. Er worden 15 extra licenties voorzien.

Het ANB krijgt goede punten voor het betrekken van stakeholders bij de werking van het agentschap. Het invoeren van een Customer Relation Management Pakket ondersteunt deze werking en zorgt voor een efficiëntere doorstroming van informatie. In 2015 wordt een marktverkenning georganiseerd en wordt er na een Business Analyse eventueel een proefproject opgestart.

Inverde

Inverde zet in 2015 in op digitaal opleiden en kennisdelen. Er wordt een systematiek voor online leren ontwikkeld.

Ook voor inverde wordt een nieuwe website ontwikkeld, inclusief backend afgestemd op de branding.

3.5. Communicatie

Het agentschap heeft een communicatiestrategie met het oog op het versterken van het maatschappelijke en bestuurlijke draagvlak voor natuur. De externe communicatie van het ANB wil daarom beeld- en doelgroepdoorbrekend werken en focussen op de beleving van natuur. Het agentschap richt zich vooral op het brede publiek, met speciale aandacht voor de zogenaamde natuurtoeristen en natuurgebruikers. Daarnaast bouwt en onderhoudt het agentschap goede contacten met de pers- en mediawereld. Specifieke doelgroepen worden op maat bediend. Het communicatiebeleid van het agentschap wordt op geregelde tijdstippen geëvalueerd en bijgesteld, waar nodig. Topprioriteit voor 2015 zijn de communicatieve ondersteuning van de Europese natuurdoelen en het ontwikkelen van een gebruiksvriendelijke belevingswebsite.

Op vlak van interne communicatie wil het agentschap de interne communicatiestrategie verder uitrollen en het operationeel plan uitvoeren. We zetten in op drie communicatiedoelstellingen:

- Streven naar een open en transparante organisatie die luistert naar de medewerkers
- Maximaal inventariseren en verspreiden van de inhouse kennis en expertise
- Het ANB profileren als 'één straf team', een organisatie die het initiatief neemt.

Projecten 2015

EXTERNE COMMUNICATIE

Uniformisering persflow

We starten met **het project 'Uitbouwen en onderhouden databank met pers/communicatiefiches'**. Dit project bevat een proactief en een ad hoc luik.

- Proactief: een aantal vragen van journalisten komt dikwijls terug. Het gaat dan over vragen rond een aantal 'probleem' soorten, zoals everzwijnen, meeuwen, vossen en andere. Het opmaken van fiches rond die zaken kan helpen om snel antwoorden te geven en zicht te krijgen op de laatste stand van zaken. Ook FAQs over de natuurdoelen en PAS zullen worden opgesomd.
- Ad hoc: op dit moment is er niet echt een overzicht van de verschillende persvragen en antwoorden die binnenkomen en buitengaan. Het bijhouden op een beknopte manier van de verschillende contacten met de pers op een centrale plaats kan dit verhelpen en de efficiëntie verhogen bij het beantwoorden van persvragen.

Ontwikkelen en uitvoeren van een sociale mediastrategie rond beleving

We willen de bekendheid en zichtbaarheid van het ANB verhogen bij het ruime publiek en hiervoor sociale media inzetten. We willen een onderbouwde aanwezigheid op sociale media met de eigen mensen van het ANB. In de eerste plaats de boswachter en de administrateur-generaal. We zullen daarom:

- Nieuwe social media kanalen onderzoeken en inschakelen
- Content ontwikkelen op maat van nieuwe doelgroepen
- Formats zoeken die enthousiasmeren en mensen betrekken bij de natuur
- Content aanbieden die aanzet om te delen
- Foto's, video's, verhalen en belevenissen die natuurbeleving inspireren
- Niet alleen zenden maar ook dialoog aangaan met de doelgroepen.

Ontwikkelen van een nieuwe belevingswebsite

Het communicatieteam ontwikkelt een nieuwe website die de beleving van de natuur centraal stelt en het ruime publiek informeert en enthousiasmeert over het aanbod van het ANB. De site trekt de kaart van de 'converserende overheid' en wil in interactie gaan met de gebruiker. Daarom wordt gezocht naar functionaliteiten die de gebruiker de kans geven om inhoud toe te voegen aan de site en een dialoog mogelijk maken tussen de terreinbeheerder en de 'gebruiker'.

De website biedt daarnaast, op een tweede niveau, nog steeds een goed overzicht van alle relevante beleids- en beheer informatie die partners en het brede publiek verwachten.

Evaluatie van de campagnes, met toekomstvisie

Voor de Week van het Bos wordt gekeken hoe we de campagne naar voor kunnen schuiven als 'het evenement' van het ANB. We willen de herkenbaarheid van het ANB als afzender vergroten, onder meer door de boswachter in beeld te brengen als gezicht. We willen nieuwe doelgroepen bereiken en betrekken bij de Week Van Het Bos. De campagne 2015 spoort samen met het project employer branding en heeft heel wat aandacht voor de boswachter. Voor de volgende jaren worden thema's uitgekozen en de koers verder scherp gesteld.

Voor de Dag van het Park bouwt het ANB verder haar rol af en tracht het de campagne door te geven aan partners. De rol van het ANB is dan om:

- De verbinding te maken tussen de verschillende organisatoren door een gemeenschappelijk label naar voor te schuiven en alle initiatieven te bundelen op de website
- Partners te mobiliseren en te inspireren op een netwerkdag
- Ondersteunen met promomateriaal en persaanbod
- Een grotere zichtbaarheid als partner van de Dag van het Park.

De Europese natuurdoelen

Het communicatieplan voor de realisatie van de natuurdoelen wordt verder geïmplementeerd. Er wordt een plan van aanpak opgemaakt en uitgevoerd. In de toekomst zullen er ontbossingen plaats vinden in het kader van de natuurdoelen. Er wordt een draaiboek met interessante producten uitgewerkt die de terreinmensen effectief ondersteuning biedt. Er wordt een plan van aanpak uitgewerkt om de successen van de Europese natuurdoelen zowel intern als extern optimaal te communiceren.

Branding inverde

Inverde herpositioneert zich als opleidingsspecialist in de groene sector. Doel van de campagne is drievoudig: het imago van inverde opfrissen bij bestaande doelgroepen, inverde in de markt plaatsen bij nieuwe doelgroepen en meer inschrijvingen genereren voor onze opleidingen. De campagne zal gedragen worden door een sterk beeld en een bijbehorende tagline. Draggers zijn onder andere de bedrijfswagens, advertenties, brochure of andere papieren drager, online communicatie, kantoorruimtes, ...

INTERNE COMMUNICATIE

Beeldenbank

De beeldenbank op het intranet voldoet niet langer aan de noden van de organisatie en wordt volledig onder handen genomen in 2015. Onbruikbare foto's worden verwijderd en nieuwe foto's bijgevoegd met extra aandacht voor het invullen van de correcte metadata. Ook de filter wordt aangepast met speciale focus op de beleving van de natuur, in aansluiting op de nieuwe externe communicatiestrategie.

Directieraad on tour

De gestructureerde aanpak om de directieraad (DR) te laten doorgaan in de provincies in plaats van enkel in Brussel wordt verdergezet en nog beter uitgewerkt in 2015. DR op tournee is de perfecte gelegenheid voor de leden van de DR om de provinciale medewerkers op informele wijze terug te zien en op de hoogte te blijven van de lokale projecten en initiatieven.

Brunchbox gaat vreemd

Met Brunchbox willen we het kennisdelen van collega's voor collega's binnen het ANB en inverde ook in 2015 een duwtje in de rug geven (tijdens een duurzame brunch). Minstens twee Brunchboxen

vinden plaats in de provinciale afdelingen. De 'spin-off' *Brunchbox gaat vreemd* wordt ook verder uitgewerkt in 2015 met minstens één Brunchbox die gegeven wordt door een externe spreker/partner.

Interne campagnes

In 2014 werd een sensibiliseringscampagne opgestart met tips en tricks rond slim e-mailen en het correct gebruik van social media. Deze campagne wordt verdergezet in 2015.

Interne evenementen

Het ANB organiseert een teamdag voor alle ANB-medewerkers.

3.6. Financieel management

Het ANB neemt deel aan één van de pilootprojecten in het project van de Vlaamse overheid rond het optimaliseren en vernieuwen van het financieel instrumentarium. Binnen het project worden de begroting en boekhouding gekoppeld aan prestaties in het kader van transparantie binnen een slagkrachtige overheid.

Om deze doelstellingen te bereiken wordt gewerkt op twee vlakken:

- Optimalisering en modernisering van de financiële administratie
- Financieel Management: integratie van de verschillende cycli gericht op prestatie management.

Projecten 2015

Optimalisatie van het betaalproces door integratie van e-invoicing

Het ANB werkt met het uniform boekhoudsysteem Orafin. Om verwijlinteressen te vermijden en niet-betwiste facturen binnen 30 dagen te betalen, worden de facturen reeds sinds 2013 verwerkt met het systeem van intelligente scanning. De dossierstroom is digitaal. Van zodra beschikbaar gesteld, zal in 2015 het systeem van e-invoicing binnen de organisatie toegepast worden.

Inverde implementeert een kwaliteitszorgsysteem voor de boekhouding en voor het beheer van contracten. Verder wordt een intern budgetteringssysteem uitgerold in de ganse organisatie.

Begroting 2015-2019

De meerjarenbegroting wordt doorvertaald in een concrete begroting voor de periode 2015-2019 gebaseerd op de meerjarenplannen van de gebiedsgerichte werking inclusief natuurinrichting, de onderzoeksprogramma's en aankoopprogramma's.

3.7. Handhaving

In uitvoering van de handhavingsstrategie voor de periode 2013-2015, wordt het concept programmatisch handhaven toegepast op de werking van de natuurinspectie. Hierbij wordt de informatie, kennis en ervaring van het ANB en haar partners gestructureerd benut om het gedrag van de prioritaire doelgroepen effectief en efficiënt te beïnvloeden. De handhavingsuitdaging staat daardoor centraal, in plaats van de eigen capaciteiten, bevoegdheden en handhavingsgewoonten.

De eerste stap binnen programmatisch handhaven is vaststellen waar de beleidsdoelen het meest worden bedreigd, met behulp van een risicoanalyse die in 2013 werd uitgevoerd.

Deze risicoanalyse heeft geleid tot het benoemen van prioriteiten voor de komende periode, meer bepaald wordt ingeschat welke overtredingen het grootste negatieve effect op natuurwaarden hebben en wordt een eerste inschatting gemaakt van het naleefniveau van de verschillende doelgroepen waarop deze regelgeving betrekking heeft.

Er wordt verder werk gemaakt van een volgende stap in programmatisch handhaven, namelijk het uitvoeren van een doelgroepanalyse. De prioriteiten worden vertaald in nieuwe handhavingsactiviteiten. Deze activiteiten, vaak een mix van meerdere interventies, zijn specifiek gericht op de geprioriteerde doelgroepen.

Projecten 2015

Het ANB geeft ook in 2015 verdere invulling aan programmatische handhaving door werk te maken van een eerste reeks doelgroepanalyses en een aanzet tot interventiestrategie. Daarnaast worden het handhavingsrapport 2014 en het handhavingsplan 2016-2019 opgesteld.

De milieuhandhavingsregelgeving die in de loop van 2014 werd ingevoerd, wordt verder geïmplementeerd. Waar in ernstige dossiers herstel niet kan worden afgedwongen met de gewone handhavingsinstrumenten, zal de bestuurlijke dwangsom worden ingezet.

3.8. Regelgeving

Het project wetsintegratie is ontstaan uit de nood tot afstemming van de diverse ANB-gerelateerde regelgevingen, betreffende natuur, bos, jacht en visserij. In hun huidige vorm zijn deze regelgevingen niet volledig op elkaar afgestemd. Dit heeft mogelijk negatieve gevolgen op het vlak van de rechtszekerheid en de effectiviteit van de regelgeving. Om deze reden wil het ANB, in het belang van de betrokken partijen, niet in het minst de burger die als rechtsonderhorige met deze regelgeving te maken krijgt, haar sectorregelgeving grondig afstemmen.

Voor dit project is gewerkt met behulp van modules. De omvangrijkste module is gevat door de werktitel 'Geïntegreerd Beheer van de Natuur' (GBN). Meer specifiek is het, om tot een effectiever natuurbeleid te komen, aan de orde om een doorgedreven vereenvoudiging en integratie van het Bosdecreet en het decreet natuurbehoud door te voeren. Gezien de omvang zal de operatie tot vereenvoudiging en integratie in twee fases gebeuren. Fase I is inmiddels uitgevoerd.

Voor de overige, kleinere modules van het project wetsintegratie zijn de werkzaamheden vrijwel allemaal afgerond, en voor de meeste zijn inmiddels regelgevende initiatieven in het besluitvormingsproces terecht gekomen.

Binnen het project wetsintegratie wordt een wettelijk kader gecreëerd voor vrijwillige natuurontwikkeling van natuur, wordt de integratie van de natuurvergunning in de omgevingsvergunning bekeken, wordt het inzetten van instrumenten herbekeken zodat overheden, verenigingen, gezinnen en bedrijven meer betrokken worden en worden kwaliteitsgaranties ingebouwd.

Buiten het bereik van het project wetsintegratie is nog een aantal andere regelgevende initiatieven gepland:

1. Evaluatie verhandelbare boscompensatierechten
2. Code Goede Natuurpraktijk – luik waterlopen
3. Implementatie regelgeving bebossing en herbebossing in het kader van PDPO III
4. Organisatie nieuwe wildbeheer- en jachtexamencommissie
5. Decreet houdende wijziging van het Jachtdecreet
6. Ontwerpbesluiten nieuwe wildbeheer- en jachtexamencommissie
7. Herziening Soortenbesluit
8. Besluit van de Vlaamse Regering houdende de definitieve vaststelling van de historisch permanente graslanden in de landbouwstreek de Polders
9. Besluit van de Vlaamse Regering houdende een verbod op het gebruik van warrelnetten en kieuwnetten in de Vlaamse strandzone ter bescherming van zeezoogdieren

Projecten 2015

Project wetsintegratie

Naar aanleiding van de aanpassing van zowel het decreet natuurbehoud van 21 oktober 1997 als het Bosdecreet van 13 juni 1990, door het decreet van 9 mei 2014, moeten nog nadere uitvoeringsbepalingen worden vastgesteld door de Vlaamse Regering. Het gaat met name om een besluit betreffende de natuurbeheerplannen en de erkenning van natuurreservaten, een besluit inzake criteria duurzaam natuurbeheer en een besluit inzake financiering. In 2015 wordt beoogd om voor deze beide besluiten ontwerpen te maken die klaar zijn voor vaststelling door de Vlaamse Regering. Voor het eerste besluit wordt voorzien in integratie en afstemming met de nieuwe regeling rond beheerplannen in uitvoering van het decreet op het Onroerend Erfgoed, door integratie van beide types beheerplannen in één procedure. Daarnaast wordt een verdere integratie voorzien van het decreet natuurbehoud en het Bosdecreet. Daartoe wordt een ontwerpdecreet opgemaakt, met het oog op goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering en indiening ervan in het Vlaams Parlement.

In context van project wetsintegratie wordt het beleid rond vergunningen, machtigingen en ontheffingen verder afgestemd en vereenvoudigd. De juridische verankering wordt nagegaan van instrumenten ter ondersteuning van het uitvoeren van de passende beoordeling (voortoets en praktische wegwijzers).

Andere regelgevende initiatieven

In uitvoering van de conceptnota 'plan van aanpak ruimtelijk bedreigde bossen' zijn aanpassingen aangekondigd aan de regeling rond ontbossen en boscompensatie. Een van die aanpassingen was het uitwerken van een systeem voor verhandelbare boscompensatierechten. In 2015 wordt een kosten-baten studie uitbesteed die de impact nagaat van het invoeren van het voorgestelde systeem van verhandelbare boscompensatierechten.

Er wordt voorzien in de opmaak van een voorstel van een code van goede natuurpraktijk voor waterlopen, in uitvoering van artikel 14, §2 van het decreet natuurbehoud van 21 oktober 1997, met het oog op de goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering.

De nieuwe wetgeving rond subsidiëring van bebossingen en herbebossingen in het kader van het Programma voor Plattelandsontwikkeling III zal na goedkeuring geïmplementeerd worden.

Een ontwerpdecreet zal worden opgemaakt tot aanpassing van het Jachtdecreet van 24 juli 1991, met het oog op goedkeuring ervan door de Vlaamse Regering en indiening ervan in het Vlaams Parlement. Het ontwerpdecreet voorziet enerzijds in enkele vereenvoudigde procedures en anderzijds in het versterken van de rechtsgrond voor een aantal bestaande uitvoeringsbepalingen of het voorzien van een dergelijke rechtsgrond.

In het kader van een verstandig beheer van wildsoorten en hun leefgebieden zijn voor diverse bepalingen van het Jachtdecreet aanpassingen noodzakelijk of gewenst. Het betreft het sluitstuk van de integratie-oefening van de jachtwetgeving. Enerzijds gaat het om een actualisering in functie van de integratie van de uitvoeringsbesluiten en wordt waar nodig de rechtsgrond verduidelijkt met het oog op een ondubbelzinnige uitvoering. Anderzijds worden de procedures en processen vereenvoudigd.

Het Jachtadministratiebesluit van 25 april 2014 bepaalt dat een jachtexamencommissie en een wildbeheercommissie moet worden samengesteld. Er wordt een voorstel van samenstelling voorgelegd aan de minister.

Er wordt een ontwerpbesluit opgemaakt, klaar voor vaststelling door de Vlaamse Regering, waarin een aantal aanpassingen worden doorgevoerd in het Soortenbesluit van 15 mei 2009. Het gaat enerzijds om het rechtzetten van een aantal technische fouten en onduidelijkheden in het besluit, en anderzijds om het verbeteren van de flexibiliteit in een aantal bepalingen.

Het Soortenbesluit trad in werking op 1 september 2009. Het besluit was het resultaat van een grondige integratie en verduidelijking van de bestaande Vlaamse regelgeving inzake soortenbescherming en soortenbehoud.

Er wordt uitvoering gegeven aan de procedure in artikel 9bis van het decreet natuurbehoud van 21 oktober 1997, waarbij wordt voorzien in de voorlopige en vervolgens de definitieve vaststelling van historisch permanente graslanden in de landbouwstreek de Polders, met het oog op een betere bescherming van die graslanden. Daartoe wordt een voorontwerp van besluit opgemaakt dat klaar is voor vaststelling door de Vlaamse Regering.

Er wordt een voorontwerp van een besluit van de Vlaamse Regering opgemaakt, in uitvoering van het decreet natuurbehoud, dat in de Vlaamse strandzone het gebruik verbiedt van zowel warrelnetten als kieuwnetten in het kader van de sportvisserij.

3.9. Maatschappelijk verantwoord ondernemen

Een belangrijke evolutie in de werking van de overheid, is het groeiend besef dat duurzaamheid de norm moet zijn. In het Vlaams regeerakkoord en het Pact 2020 staat duurzaamheid centraal. Het ANB wil als agentschap van de Vlaamse overheid mee het goede voorbeeld geven.

Een duurzaam beleid vraagt om een beslissingskader voor het vaststellen van projecten en nieuwe processen waarin meetbare duurzaamheidscriteria meegenomen worden. Betrokkenheid van maatschappelijke actoren is daarbij een van de speerpunten. Het managen van belanghebbenden gaat van het tijdig voorzien van de juiste informatie aan de juiste personen tot het voorzien van een efficiënte en kwaliteitsvolle dienstverlening en regelgeving. Het agentschap betreft de doelgroepen bij het vormgeven van projecten en beleid in het algemeen.

Duurzaamheid en waarden nemen een belangrijke positie in binnen het personeelsbeleid. Er wordt extra aandacht besteed aan diversiteit, met gelijkwaardige kansen voor ieder individu en iedere groep, integriteit en welzijn van de eigen werknemers.

Niet enkel binnen de werking van het agentschap wordt maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) belangrijker. Ook de partners waarmee het agentschap samen werkt dragen deze waarden mee uit. Duurzaam aanbesteden en duurzaam omgaan met vastgoed zijn thema's waarbij rekening gehouden wordt met duurzaamheid. Het concept 'Life Cycle Costing' gaat een belangrijke plaats innemen in het aankoopbeleid.

Ook bij het organiseren van interne en externe evenementen gaat extra aandacht naar duurzaamheid. Zo wordt rekening gehouden met locatie, catering en een efficiënte en effectieve invulling van het programma. Het intern draagvlak rond duurzaamheid wordt versterkt door het opzetten van een structurele interne communicatie rond onderstaande thema's.

In het kader van Maatschappelijk verantwoord ondernemen wordt gewerkt aan de volgende thema's:

- Goed bestuur
- Belanghebbendenmanagement
- Personeel
- Duurzaam vastgoed
- Duurzame aanbesteden
- Communicatie

Een groot deel van de acties rond belanghebbendenmanagement, personeel en digitalisering werden opgenomen in de andere hoofdstukken van dit ondernemingsplan.

Projecten 2015

Thema Goed bestuur

In het organisatiedraaiboek wordt een beslissingskader geïntegreerd voor nieuwe projecten en wijziging van processen. Het beslissingskader zal bestaan uit een aantal criteria rond efficiëntie en effectiviteit zoals bijdrage tot de realisatie van de doelstellingen en beschikbare middelen en uit een aantal criteria rond duurzaamheid zoals betrokkenheid van belanghebbenden en duurzaamheid van het resultaat. Daarnaast wordt een set van duurzaamheidsindicatoren opgesteld voor de speerpunten van het maatschappelijk verantwoord ondernemen zodat de inspanningen rond dit thema meetbaar worden.

Thema verduurzamen van vastgoed

Niet enkel in de werking van het agentschap wordt maatschappelijk verantwoord ondernemen belangrijker. Ook de partners waarmee het agentschap samen werkt dragen deze waarden mee uit. Daarom is het belangrijk dat naast de economische belangen in het concessiebeleid van het ANB ook de sociale en ecologische waarden meegenomen worden. De principes van het MVO worden mee opgenomen in de prioriteitenlijst in de beoordelingsmethodiek voor nieuwe dossiers.

Thema belanghebbendenmanagement

Participatie en het betrekken van belanghebbenden is een kernelement bij de uitvoering van het beleid en het realiseren van projecten en het opzetten van nieuwe processen. Er wordt een specifiek vormingstraject opgezet participatie. Vanuit het project belanghebbendenmanagement wordt aangegeven welke vormen van participatie het meest aangewezen zijn in verschillende mogelijke situaties.

Thema duurzaam aanbesteden

Binnen het aankoopbeleid van het voertuigenpark van het agentschap wordt de ecoscore gemonitord. Ook in 2015 wordt ingezet op een verdere stijging van de ecoscore en waar mogelijk het inkrimpen van het wagenpark.

Bij duurzaam aankopen wordt rekening gehouden met het concept 'Life Cycle Costing'. De kostenfactoren die gedurende de levenscyclus voorkomen bij de plaatsing van opdrachten spelen mee in de gunning van overheidsopdrachten. Er wordt een set van criteria opgesteld om overheidsopdrachten op een innovatieve en duurzame wijze in te vullen.

Thema communicatie

Bij de organisatie van evenementen wordt extra aandacht besteed aan duurzaamheid. Er wordt een duurzaamheidswijzer opgesteld voor het organiseren van evenementen.

Het intern draagvlak voor het thema wordt versterkt door structurele interne communicatie. Er wordt een interne communicatieplanning opgemaakt voor de speerpunten van het MVO binnen het agentschap.

6. Bijlagen

6.1. Personeelsplan

Het personeelsplan in bijlage is opgemaakt en gevalideerd in 2013. In de loop van 2015 zal het personeelsplan geactualiseerd worden. In deze actualisering zullen de resultaten van de hertekening van de structuur en de beslissingen uit het kerntakendebat meegenomen worden. Tot dan blijft het personeelsplan in bijlage het richtsnoer voor de invulling van de personeelsbehoeften. Evident is dat de gewenste capaciteit uit het plan van 2013 bijgesteld zal worden conform de besparingsopdracht.

6.2. Globaal preventieplan en jaaractieplan

In het globaal preventieplan worden de te ontwikkelen en toe te passen preventie-activiteiten geprogrammeerd. Dit vijfjaarlijks plan heeft als doel een samenhangend welzijnsbeleid te voeren op het werk. Op basis van het globaal preventieplan wordt jaarlijks een actieplan opgemaakt. Het actieplan houdt rekening met de tekortkomingen komende uit de cijfers over ongevallen, de welzijnsrondgangen, de veranderende wetgeving, de verandering van bepaalde veiligheidsnormen en de opmerkingen uit de keuringsverslagen van verschillende instanties.

Het globaal preventieplan werd opgemaakt op basis van een risicoanalyse. Met behulp van een vragenlijst werd het huidige welzijnsbeleid binnen het ANB afgetoetst met de relevante wetgeving. De gevonden tekortkomingen werden beschreven en beoordeeld om zo de prioriteiten en maatregelen vast te leggen.